

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

ČUVAJTE JUGOSLAVIJU!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski prečinac 342 • Telefoni uredništva i uprave 30-866 i 26-105 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 29 novembar 1940
God. XI • Broj 48

POSLANICA

Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije
jugoslovenskom sokolstvu

O PRVOM DECEMBRU 1940 GODINE

Pozvali smo vas da još jednom razvijete vaše sokolske zastave, da se još jednom svrstate u čvrste sokolske redove, da bi o današnjem Prvom decembru, snažno odlučno i za svakog jasno i ubedljivo objavili, da iza ideja i tekovina Prvog decembra stoji celokupno jugoslovensko sokolstvo, stoji čitav naš narod, spreman da ih brani svim i krajnjim žrtvama.

Pre 22 godine, na Prvi decembar 1918, predstavnici naroda Srba, Hrvata i Slovenaca objavili su svetu, da se zauvek ujedinjuju u slobodnu zajedničku Otadžbinu, Kraljevinu Jugoslaviju. Junački i pošteno izborili smo mi tu Slobodu i Ujedinjenje; svakom je znana i jasna njihova krvava cena. Platili smo je vekovima borbi u ropstvu, životima miliona najboljih sinova i neizrecivim stradanjima bezbrojnih pokoljenja. Stoga nam je sloboda i stotruko dragocena i stoga dužnost odbrane slobode, nezavisnosti i dostojanstva Otadžbine u ovom času stavljamo, više nego ikad, iznad svih ostalih dužnosti. I na današnji Prvi decembar, kada Evropom kruže mutni oblaci, treba da bude jasna svima koji vole Slobodu, ova naša nesalomiva i neotstupna odluka:

U NAŠU SLOBODU MOŽE SE DIRNUTI SAMO UZ ONU CENU UZ KOJU JE NAŠ NAROD OTKUPIO: SAMO NOVIM MOREM KRVI I SUZA, I NOVIM MILIONIMA ŽRTAVA. Iskapivši do kraja goroku čašu vekovnog robovanja tudinu, naš narod je spreman da radije, viteški i časno, pođe opet putem Golgote i stradanja, nego da sagne glavu pred tudinski jaram — sledeći reči velikog pesnika:

»Volovi jaram trpe a ne ljudi,
Bog je slobodu dao za čoveka«

Neka ta naša odlučnost ne bude nikom neznana! Smelo i junački dignite glave, sa verom u našu hrabru i slavom ovenčanu vojsku, snažite borbeni duh i samopouzdanje naroda, a čupajte nemilosrdno korov malodušnosti i malovernosti, otrovno seme onih koji kukavno gube dušu zbog materijalnih bogatstava i telesnih uživanja. Niko nam neće uništiti ništa, ako nam ne potkopa tvrdu veru u naše sveto pravo i ne salomi odlučnu volju da branimo Otadžbinu, ma šta se desilo.

Stoga zovemo sve na najpuniju moralnu i duhovnu mobilizaciju: neka se sav narod okupi i ujedini oko najvišeg ideala Otadžbine. Pred pogledom na sutrašnjicu, punu kobne neizvesnosti, neka se idealu otadžbine podrede svi posebni interesi, neka sve prožme jedna misao, jedna briga i jedna ljubav: briga za Otadžbinu i ljubav prema njenoj slobodi i dostojanstvu.

Događaji koji potresaju svetom i kovitaju se oko naše Otadžbine dokazuju nam svaki dan i svaki čas sve ubedljivije, koliko je nerazlučno povezana sudbina svih delova našeg naroda, Srba, Hrvata i Slovenaca. Danas svi oni vide koliko je njihova istorijska sreća što su se

pre 22 godine ujedinili i stvorili veliku zajedničku državu, u kojoj u ovim sudbonosnim vremenima svi Srbi, Hrvati i Slovenci sa ponosom i radošću vide moćnog zaštitnika i pouzdanog jamca svoje slobode i nezavisnosti. Pred tom velikom istinom, koja se otkrila svim razumnim Jugoslovenima u danima velikog svetskog sudara, Prvi decembar, koji danas slavimo, dobija nov istorijski sjaj i veličinu.

Ta osećanja sudbonosne povezanosti svih Jugoslovena, treba osnažiti svešću o našem krvavom i duhovnom jedinstvu, JUGOSLOVENSKOM NACIONALNOM SVESĆU, koja je najviši izraz naše volje da u svojoj slobodnoj Kraljevini stvorimo i veliku nacionalnu budućnost. Stoga je Prvi decembar, genijalno i vidovito, uz misao zajedničke države, objavio i ideju jugoslovenskog nacionalnog jedinstva, kao drugi temeljni životni zakon naše sudbine. I kao što je sa jugoslovenskom državom stvorena ona čvrsta materijalna podloga iz koje je nikla današnja politička i vojnička snaga Jugoslavije, TAKO JE U JUGOSLOVENSKOJ NACIONALNOJ MISLI DAT ONAJ MOĆNI I ŠIROKI DUHOVNI OSNOV NA KOME ĆE SE MOĆI DA IZGRADJUJU VELIKA DUHOVNA OSTVARENJA, kojima će stvaralački genije našeg naroda dostojno opravdati pred svetom i istorijom postojanje našeg slobodnog naroda i države. Duhovna i kulturna veličina Jugoslavije može se graditi samo na toj velikoj misli. Slaveći danas Prvi decembar, mi sokoli sa ponosom ističemo da nikakva iskušenja i teškoće kroz koje je jugoslovenska misao prolazila i, nažalost i sad prolazi, nisu mogla da pomute u našim duhovnim očima jasnost ove istine, ni da lijednog časa u našim srcima umanje žar vere u ovu veliku i zavetnu sokolsku misao.

Sa dubokom poštom sećamo se u ovom času Onoga, koji je sokolstvu ostavio jugoslovensku ideju kao svoj sveti amanet, i koji je Prvog decembra 1918 bio dostojan objavitelj našeg Ujedinjenja. Klanjamo se seni Viteškog Kralja Aleksandra Prvog Ujedinitelja. Današnji Prvi decembar slavimo u godini kad se Njegov Prvenac sprema da stupi na presto svojih velikih predaka. Sa celim narodom mi sokoli verujemo da ćemo Božjom pomoći u znaku vladavine Kralja Petra II videti velike i dobre dane jugoslovenske. Njegovo ime je postalo za ceo narod simbol vere, pouzdanja i vedrog gledanja u budućnost.

NEKA ŽIVI NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ PETAR II!

NEKA ŽIVI MOĆNA KRALJEVINA JUGOSLAVIJA!

SOKOLSTVU — ZDRAVO!

Imamo i svetlih pojava, da nam ozare praznik Ujedinjenja!

U kakvim prilikama nas je zatekao ovogodišnji Prvi Decembar?

Jedan dobar Jugosloven i dobar Soko, uputio nam je članak pun gorčine, upoređujući svoje vizije o jugoslovenstvu iz g. 1918, sa današnjim stanjem, i mi ga — pored sveg poštovanja za njegove dobre namere i za tačnost mnogih podataka, koji su u njemu izneti, — nismo objavili. Ne samo zato, što smatramo da u svečano raspoloženje ne treba unositi ton žalbi, ili što mislimo da treba skrivati istinu, već zato što iznad svakidašnjih istina i stvarnih podataka ima uvek i jedna viša i sintetična istina, koja je uvek istinitija od onih pojedinačnih, a pored toga i jača! A ta viša, sintetična istina, koja nam se rađa u duši, kada se setimo sličnih, i još težih dana u prošlosti, i kad znamo da je i tada zdrav instinkt svih delova našeg naroda umeo da progovori na način, kako ni najveći optimisti nisu očekivali, — kaže nam, da nas ovogodišnji Praznik ujedinjenja nije ipak zatekao u negativnim rezultatima. Ta istina nam kaže, da ovogodišnji Prvi Decembar ne očekujemo samo u oluji svetskog rata, u opštoj neizvesnosti zbog svega što se može još dogoditi u svetu, i u tolikim međusobnim trzavicama, koje su dobrim delom išle na štetu osnovne misli Prvog Decembra, već i u MNOGO-ĆEM ŠTO JE DOBRO! Dočekujemo ga iznad svega u mogućnosti, da se na mnogim rečitim primerima uverimo, kako u presudnim časovima i sve te disparatne snage umeju jedinstveno da reagiraju, pa da sav naš narod, sem pojedinačnih dešperatera (kojih ima i u najsvesniji narodima!), kao jedan čovek oseti pripravnost da, bez obzira na teškoće i opasnosti, brani svoju nezavisnost i celokupnost, svoj ponos i svoju čast.

Zar nije spontana reakcija čitave naše javnosti na bombardovanje Bitolja, momenat, koji može i te kako DA NAS OBODRI DA, BEZ IKAKVOG PESIMIZMA, PROSLAVIMO PRAZNIK UJEDINJENJA?! Bez ikakvih bučnih apela javili su se spontano, građani i seljaci, radnici i trgovci, oni koji su najbliži Bitolju i oni koji su najudaljeniji. Sakupljalo se u svim krajevima Srbije, u Hrvatskoj i Slovenačkoj. Najautoritativniji među Hrvatima, ban Dr. Šubišić, je uputio tom prilikom pozdrav Bitolju, kao odbranbenom zidu naše najjužnije granice, iz hrvatskog Međumurja, kao najsevernije tačke čitave Jugoslavije, naglašujući izričito, da obe te tačke predstavljaju isto toliko odbranu Hrvata, kao i Srba; da granice Jugoslavije treba zajednički da brane svi Srbi, Hrvati i Slovenci, i da je svaki onaj ko upravlja svoje poglede izvan državnih granica, izdajnik zemlje i naroda. Istovremeno, sa rečima hrvatskog bana, dolazi nam i izjava svih nacionalnih i kulturnih društava Slovenačke, koju objavljujemo na drugom mestu, a u kojoj se podvlači, da je „jedinstvo Slovenaca, Hrvata i Srba najtvrdi temelj naše narodne slobode“, i da su zato „odlučni, da čuvaju našu slobodnu Jugoslaviju, pod vođstvom narodne dinastije Karađorđevića“.

Nisu to međutim jedine pozitivne pojave, u kojima slavimo ovogodišnji Praznik ujedinjenja. Sem ovih, upadljivih činjenica, koje se odnose na organizovane skupine i na poznate političke ličnosti, možete na svakom koraku, MEĐU NAJSKROMNIJIM LJUDIMA, A NAROČITO MEĐU NAŠIM SELJASTVOM, NAČI NA POJAVE, ZBOG KOJIH ĆETE USPLAMTITI VEROM I PONOSOM, I KOJE ĆE VAM IZMAMITI USKLIK IZ GRUDIJU. Ljudi koji stižu iz unutrašnjosti, i koji dolaze u dodir sa narodom, koji polazi na vežbe, koji je pozvan na raznorazne dužnosti i koji je izložen mnogim teškoćama, zbog opšteg stanja u svetu, naprosto su zadivljeni mirom, kojim naš narod sve to podnosi; spremnošću kojom čeka da izvrši daleko više od obične dužnosti; i sigurnošću kojom je uveren, da nezavisnost otadžbine, ni pred kakvom silom, ne može doći u pitanje. Narod koji je izdržao toliko ratova i koji ne želi rata, neobično je miran, gord i svestan, kao u najslavnijim epskim vremenima, bez i jedne reči žalbe, bez i jedne sumnje i kolebanja. Nikakva malodušnost, nikakvi defetizam, nikakva propaganda ne može da ga pokoleba, da zaboravi ili da pomeša, šta je ropstvo a šta sloboda, šta izmečarstvo a šta ponos, šta tuđe namećanje a šta svoja potreba, šta laž a šta pravica. I zato, ne mrzeći nikoga i ne želeći krvi ni s kim, on polazi na svoju vojnu dužnost širokom pesmom i vedrinom, punom samopouzdanja i snage.

U TE HRANITELJE I BRANITELJE TREBA DA SE UGLE DAMO, SLAVEĆI NAŠ SOKOLSKI PRVI DECEMBAR! Naoružajmo se tim njihovim mirom, samopouzdanjem i verom! I pred najvećim poteškoćama i odricanjima, kažimo sebi, da je sve to sitno prema sigurnosti otadžbine, i da će se sve to, kao jesenja magla zbrisati, kad olujina prođe. Odbacimo svaku žalbu i crnogleđe i, kao ti naši teški radnici i branitelji, zapevajmo i mi ponosnu pesmu hrabrosti, pouzdanja i vere! Jedino na taj način ćemo, i pomoći i zaslužiti da doživimo ONAJ PRVI DECEMBAR, KOJI ĆE ODGOVARATI NAJSMIONIJIM SANJAMA I IDEALIMA SOKOLA I JUGOSLOVENA!

Први децембар — дан наше снаге

Današnji prvi decembar, koji pada u doba najvećih strahota, koje čovečanstvo u zemljama Evrope preživljuje, znači za Jugoslaviju dan, kakav bismo "orali stvoriti, kad ga ne bismo imali.

Његов досадаšnji značaj, u današnje vreme, još više je potenciran. Mi smo uvek Prvi Decembar proslavljali kao dan ostvarenja naših vekovnih ideala i kao dan ujedinjenja naše celokupne nacionalne snage.

Naši vekovni ideali imali su svoj glavni oslonac u našoj jakoj nacionalnoj svesti i mi smo ih negovali bez obzira na našu razdobljenu snagu, koja je bila sputašana граничним караулама, из којих су непри-

дало и жртвовало док се све ово постигло. Уверили се да је ова баштина крвљу стечена и да на њу, само ми и нико више, имамо права.

Ми имамо врло способну омладину, јер је видимо у разним утакмицама да води првенство над омладином далеко бројнијих народа. Ако та наша омладина буде испуњена духом наше прошлости, нема те силе која би нам могла нашу снагу сломити или је подјармити. Не треба се чудити, да ми у данашњем страшном метежу још уживамо мир. Треба веровати, да сваки онај, који би нам хтео тај мир да поремети, добро познаје нашу снагу, чији значај данашњи дан најочигледније и

на. Не смемо бити строги према њој и рећи да је малушња и равнодушна, и да не мисли себе да да, кад то отаџбина затражи. Зар је не видимо како се надмеће у разним спортским дисциплинама? Зар не видимо јагму за авијацију? Ми старији, када бесмо деца, правили смо од дрвета сабље и пушке, а данашња деца, гледајте их само из прикрајка, видећете како праве авионе и тенкове. Она, та наша омладина, корача за духом времена, које техника осваја и спрема се за савремену борбу, у којој треба бој бити и делити меџане, не копљима ни буздованима, него средствима данашњег времена. Наша омладина живи у стању при-

Њ. Кр. Вис. Регент Александар, прима делегацију загребачког Нар. Већа СХС, 1 децембра 1918 и проглашава да је Југославија уједињена

јатељи спречавали наш слободан развјат и независност. Па ипак, и поред таквих околности, ми смо се помагали међусобно чврстом везом наше духовне снаге, коју нико није могао ничим да ограничи.

С Првим Децембром 1918 срушене су све барикаде и све међе, које су биле насилу ударене, а које су нас територијално цепале, и сав наш народ најзад нашао се повезан у једну целину, у којој је сву своју снагу уједињено у знаку ових речи: Један народ, једна држава, један краљ.

И тако, кад смо били у стању онда, кад нисмо били сви заједно, да одолимо свакој муци и свакој патњи, у тежњи да остваримо сва наша настојања и да сву нашу и физичку и духовну снагу приберемо у једну компактну целину, — зар сме неко да посумња, да данас, кад расположимо том уједињеном снагом, вредимо мање него пре? Ово питање треба да се баш данас постави, када многе од нас хоће младушност да заведе.

Овај дан треба да значи дан наше снаге, и зато што га је и соколство као свој највећи празник узело. Соколство већ само по себи садржи у себи значај и симбол снаге јер сав његов рад оснива се у смислу Тиршевог начела: „Јачајмо се!“

Зато овај данашњи дан јасно и гласно има да опомиње у првом реду нас саме да не смејемо бити мање на пени, него пре, док нисмо били једна снага у једној целини.

Или смо може бити бољи онда, када смо у злу или под каквим нежељеним притиском? Старије генерације то не би никад пожелеле, јер су у таквим приликама већ биле и њихов одговор био би кратак и јасан: „Споменуло се а не повратило.“ Овај дан има да буде потсетник за наше младе генерације, да историју наше лепе и славне прошлости што више предластавају и она ће им најбољи одговор дати, јер ће се из ње уверити у чему је смисао нашег правог живота и шта се све

најбоље свима и сваком приказује.

Ми нисмо слаби, и не дојмо да неко то и помисли! Нас баца у бригу, гледајући неке негативне појаве у нашем народном животу, али то је површина, на којој се види све што није добро, док на дну нашег народног живота, има светлих вредности, сличних онима дијамантима, који се крију дубоко у земљиној утроби. Те светле вредности чине праву снагу нашу. Оне су притајене и чекају своје време. Оне ће и имати своје време и оне ће дати одлучне резултате. Те вредности тињају, и тешко сваком, кад оне дођу до изражаја, кад све што је негативно и што не ваља пред собом помету. Те вредности, то су искре у камену, које се јављају у пуној својој жестињи, у тренуцима, када се удара на целину, долазећи на место, које им припада.

Сок наше снаге јесте омлади-

ном! правности, способна и спремна, да даде оно, што се од ње очекује. Крв предака из ње говори и она ће у право време показати да је достојна овојих славних предака.

Соколство је поносно, што много те омладине и те наше снаге даје оно. Из његових редова оно се јавља и диже се гордо као стена.

„Ми немамо ауторитета“. Ко сме то да каже? Имамо га! Наш ауторитет је наша војска, војска, која је чувена и славна у целом свету. У њој је оличење наше снаге. Њу не деле никакве разлике. Она има пред собом само једну једину мисао, а та је: Отаџбина.

Данаšњи Први Децембра има дакле да буде дан наше снаге, коју нико неће моћи никад ни сломити, ни ослабити, и који нас позива на приправност, речим: „Снагом свом и мншницом соколском, за Краља и мили Јован Удици

Napojimo se duhom velikih žrtava, slaveći praznik Ujedinjenja

Prvog decembra se ostvarila velika zamisao predratnog sokolstva. Ostvarili su je naši divorci, koji su, ne želeći patnji i sopstvene krvi, spali — da večno žive. Mi, danas uživamo plodove njihovih napora i zato se danas, na dan našeg najvećeg praznika sctimo svih onih žrtava, koje su podnešene za to, da bismo mi ugodnije i zadovoljnije živeli!

Danas, kad proslavljamo ovaj veliki praznik, naše misli treba da se zadrže na već zaraslim humkama naših najboljih sinova. Na njima treba da se nadahnemo snagom duha, snagom mišića, oduševljenja, samopregora i svih vrлина, koje je mogao da ima samo velik narod.

Ta snaga potrebna nam je u ovim časovima, kada se ponegde javljaju kolebanja. Ona treba da nam kaže, da smo sinovi onih divova, koji su postigli čudo, pa

da moramo biti kao oni, — ako ne možemo bolji.

Svi naši koraci moraju biti posvećeni podizanju duha! Duha Obilića i Marka Kraljevića, duha znanih i neznanih junaka!

Iznad svega naše misli moraju toga dana iz svakog kuta naše velike Jugoslavije da pohrle do našeg Oplenca! Moraju da se nad grobovima naših velikih Kraljeva zakunu, da će raditi u duhu Njihovih pregnuća; da im obećaju da će biti verni sledbenici onih starih zastava, koje prodoše kroz buru i oluju, da nas dovedu do cilja: OSLOBODENJU I UJEDINJENJU.

Slaveći Praznik Ujedinjenja nadahnimo se snagom, potrebnom za život iz amaneta Velikih Mrtvih! Nadahnimo se snagom ljubavi, bratstva, pregalaštva i samopouzdanja, — svim onim vrlinama kojima obitavaše i oni, naši olibodnici! IVAN SEDLAČEK

Sokolstvo i Prvi decembar

1

Ovogodišnji Prvi decembar slavimo kao državni i sokolski praznik u zadnjoj godini prve sokolske Petrove petogodišnjice. Stojimo, dakle, na raskršću između starog doba, koje prelazi u istoriju prošlosti, i između novog doba, koje nam se sjaji na obzoru kao zvezda Danica, koja nam nagoveštava novo vreme pod žezlom mladoga Kralja Petra II. Njega ne uzdiže na presto Karađorđevića samo krv i zakon, već ga kruni za Kralja svih Jugoslovena ljubav svih nas. S našim sokolskim rodnom On je povezan tim jače, jer Ga je volja Njegova Oca postavila na čelo jugoslovenskog sokolstva. Tako prelazi tradicija od oca na sina: „I ja sam Sokol!“ I tako će ga uz krila Beloga Orla okruživati i smeona krila sivih Sokolova! To je simbol jugoslovenske vladarske moći i slave!

Kao razumni gospodari moramo sada, kada stojimo pred vratima novog razdoblja, pregledati razdoblje iza sebe, da vidimo, kako smo prohodali cestu prošlosti, i da možemo — svaki za sebe i svi za svakoga — baciti na tezu ono što smo već izvršili i proživeli, da ocenimo sve vrednote i da pronademo potstreke i motorne momente, koji su diktovali kucanje naše životne energije. Zaključimo račune, da bismo mogli otvoriti neispisanu knjigu novih činila! Kako počiva sve naše žiće i biće na ideji i kako iz te ideje izvire, tako se i u budućnosti naša delatna snaga neće preinačiti u smeru i pravcu i u težnji za istim ciljevima, nego će imati samo nove pobude u ojačanom i produbljenom uverenju, da želimo dobro zbog dobra, veliko zbog velikog, plemenito zbog plemenitog, istinito zbog istinitog, pravedno zbog pravednog, zakonito zbog zakonitog, lepo zbog lepog, jugoslovensko zbog jugoslovenskog, slovensko zbog slovenskog, čovečansko zbog čovečanskog.

Metode rada mogu biti druge i drukčije — i dobro bi bilo da budu! — ali cilj će ostati isti: želimo do vrhunca, do zenita, da bude jedno sunce bratstva, ljubavi, pravde, jednakosti i slobode sjalo svima, koji su Jugosloveni, koji ostadoše verni veri, krvi i jeziku svojih dedova i otaca! Za nas Sokole još i naročito: koji ste, braćo i sestre, ostali verni sokolskoj misli, koja se — pazi-te! — tako sjajno upliće u sjaj kraljevske krune kao biser među biserima!

2

Sokolstvo na Slovenskom Jugu Evrope izvršilo je već pre svetskog rata početne pripreme za svoje ujedinjenje bez obzira na političke granice, koje su delile Srbe, Hrvate i Slovence. Ali ove granice nisu imale na sokolske duhovne i idejne veze nikakva negativnog učinka. Ideja se visoko izdigla iznad svih prepreka i pregrada i u smeonom poletu našla slobodan put od srca do srca. (Sofija god 1910). Ali same pripreme presekao je krvavi mač, koji je iza toga nemilosrdno gospodovao našom zemljom, koja je sada naš zajednički dom.

Odmah iza rata, dok je još dim suklija iz zapaljenih kuća, kada su bile čitave sokolske porodice razjurenje i uništene i dok se zemlja još pušila od prolivene krvi, prihvatila su se braća novog rada oko ostvarenja predratnih ideala. I naš prvi vidovdanski sabor u Novom Sadu godine 1919 proglasio je ujedinjenje jugoslovenskog sokolstva. Trebalo je preorati opustelu zemlju, izlečiti sve rane na izmorenom narod-

nom telu, podići pero i plug tamo, gde je vojni vihor završio svoj strašni ples. Preko nebrotjenih grobova i ruševina zavejao je novi duh života, prožet idealizmom, upravljen stvaralačkom životu.

U Novom Sadu su se sastali braća predratni Sokolovi, koji su stigli tamo takoreći ravno iz streličkih jaraka, ispod vešala, iz tamnica i kaznonica, sa sviju frontova: vojnici, dobrovoljci, četnici. Samo onih nije bilo, koje su progutali grobovi, čije su kosti raznele bure i oluje i vukovi — Bog zna gde i Bog zna kamo! Svi oni — živi i mrtvi — odnjihali su mladu Jugoslaviju na

je sve najlepše vrline... Očekujem, da ćete na ovom poprištu slovenske uzajamnosti i nadalje vršiti svoje blagotvorno delovanje... Sokoli, budite i otsada celom našem narodu primer duhovnog jedinstva... Na tome temelju jedinstva i sokolstva razvijajte se daljnji napredak narodnih i državnih snaga." (Kralj Aleksandar I u Ljubljani dne 15 avgusta 1922).

I kada je naše sokolstvo nakon ovog vremena zauzimalo sve jači opseg po celoj državi i među svim slojevima naroda, sastao se godine 1924 u Zagrebu naš drugi Sabor, koji je na osnovu steče-

njenjem celog slovenskog sokolstva — „u tome nastojanju pružimo bratsku ruku svemu ostalom slovenskom sokolstvu i pozovimo ga na zajednički sokolski rad“ — sastali smo se skoro tačno nakon godinu dana (13 i 14 avgusta 1925) u domu Adama Zamojskoga u Varšavi i tamo osnovali, zapravo obnovili, Savez slovenskog sokolstva, koji je bila u početku svetskog rata ugušila austrijska vlada i starešinu tog Saveza i Čos brata dra Josipa Šajnera bacila u bečke tamnice. Ali — prokletstvo se pretvorilo u blagoslov.

U našoj otadžbini iziskivale su unutrašnje razrivene prilike — ne našom krivnjom! — što je bio

Prešednik, Dr. A. Pavelić, čita adresu Narodnog Veća, 1 decembra 1918

svojim rukama, iz svojih su rana pretakali svoju krv u nju, iz svojih muka presadivali su u nju klice života. Kada je smrt obavila svoju strašnu žetvu, došlo je doba setve, za koju je Novosadski Sabor odabrao prvo zdravo seme koje državlanske, nacionalne i sokolske svesti i duhovnog jedinstva. Sva braća, koja su se oćelila u naporima i strahotama svetskog požara, visoko su digla barjak slovenskog sokolskog bratstva i na nj se svečano zakleli, izjavivši, da svi jugoslovenski Sokoli u svojoj slobodnoj otadžbini dobrovoljno stupaju u službu svog naroda i svoje države sa svima telesnim i moralnim snagama.

Ova je zakletva ostala netaknuta do dana današnjega. Ko joj se izneverio, sam je sebe izbacio iz narodne celine, a prokletstvo izdajnika njegova je savest, koja ga peče!

3

Kada je naš prvi Sabor sve ovo stvarno i objektivno uvrđio i hitno udario smernice novog rada, na tome je temelju istine i nacrta rada naglasio, da moraju „država i sokolstvo kročiti istim putem te da su dakle vezani jedno uz drugo — ne prelaznom simpatijom ili trenutačnim raspoloženjem, nego po osnovnom zakonu težnje prema napretku, prosveti, blagostanju i sreći naroda, za koji cilj ove ustanove jedino i postoje... Rad države na čuvanju i jačanju narodnog zdravlja sam bi morao osnovati sokolstvo, kada sokolstva još ne bi bilo.“ (Novi Sad dne 28 juna 1919 god.)

Na ovim temeljima i s ovih gledišta i vidika prihvatili smo se rada. I već tri godine nakon toga pokazali smo prve uspehe svog rada i zajedničkog nastojanja. To je bilo na prvom jugoslovenskom svesokolskom sletu godine 1922 u Ljubljani, gde smo primili priznanje s najautoritativnijeg mesta u našoj državi:

„Prvi sokolski slet, koji je tako sjajno uspeo u ovom biseru jugoslovenskih gradova, dokazao

niš iskustava u svom radu i obzirom na sve jasnije poglede u sve grane uzgojnih zadaća vrlo lako mogao zauzeti svoje stanište prema svima pitanjima javnog, društvenog i državnog života. Isto kao i Sabor iz 1919 godine, tako je i ovaj u Zagrebu istakao one iste poglede na sva ta pitanja i razmotrio ih sa načela državnog i narodnog jedinstva: Jugoslovensko sokolstvo želi ostati svojim celokupnog jugoslovenskog naroda u jednoj ujedinjenoj slobodnoj državi. Jedan Kralj, jedan narod, jedna država, jedno sokolstvo! To je za naše sokolstvo gotov čin! — Bit sokolstva je ideja slobode i ta mu ideja naređuje težnju, da se mirnim putem duhovno ujedini ceo naš narod bez obzira na veštački postavljene granice. Napredak, demokratizam i socijalna pravda vodeća su gesla sokolske delatnosti za državne koristi. Prvi decembar proglašuje se za sokolski praznik kao spomendan na narodno i državno ujedinjenje. (Zagreb dne 18 avgusta 1924 god.)

4

I kako je bila u Zagrebu pored toga istaknuta potreba za ujedi-

ne 5 decembra 1929 godine objavljen Zakon o osnivanju Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, i Jugoslovenski sokolski savez odlučio je na svojoj vanrednoj glavnoj skupštini u Beogradu dne 15 januara 1930 godine, nakon prethodnih savetovanja, da u celini pređe u ovu novu formaciju. U okviru zakona sokolstvo prenelo je sve svoje materijalne aktivne i pasive i — što je glavno — sve svoje tradicije i svoje idejno bogatstvo. Potreban je bio udvostručen rad, da s ovim tradicijama i s ovim bogatstvom ispunimo i oživimo mrtvo slovo zakona, da obavimo organizacione poslove i da izvršimo neprekinute pripreme u užurbanom postupku za prvi svesokolski slet u Beogradu, koji je već bio najavljen za dane, od 6 do 30 juna 1930 godine. Još se i danas čudim, kako se mogao izvršiti tako ogroman rad, u tako uzburkano doba. I danas tvrdim, da taj rad ne bi mogao niko izvršiti osim sokolske ustrajnosti i požrtvovanja.

A uspeh?

„Od Sokola Kraljevine Jugoslavije, koji je nedavno osnovan.

pod starešinstvom Mog prvorođenog Sina prestolonaslednika Petra, očekujem, da će biti zdrav vaspitač omladine, pobornik bratstva i ljubavi, zavetnik velike jugoslovenske misli, nosilac viteškog i nacionalnog duha. On mora u svojim pripadnicima razvijati i jačati plamen patriotizma i plemenitog oduševljenja, da im bude škola državljskih vrline. Pored toga mora biti veza s velikom sveslovenskom zajednicom. U znak Svoje vladarske pažnje prema ovim velikim zadacima i prema njihovom izvršavanju darujem Sokolu Kraljevine Jugoslavije ovu zastavu i razvijam je sa željom: da bi uvek ponosno lepršala na čast i slavu Kralja i otadžbine! — Pod ovim znamenjem, Sokoli i Sokolice Jugoslavije, čelčite svoje mišice, oplemenjujte svoju dušu, naružajte sa sokolskim vrlinama svoje srce! — Od kolevke do groba dužni ste služiti samo Jugoslaviji i jugoslovenskoj ideji. njene su vaše mišice i vaša srca, njene moraju da budu sve vaše radosti i vaši ideali, vaše težnje i sva vaša pregnuća. — To traže od vas vaše sokolske tradicije, to vam je Moj kraljevski pozdrav! Zdravo!“

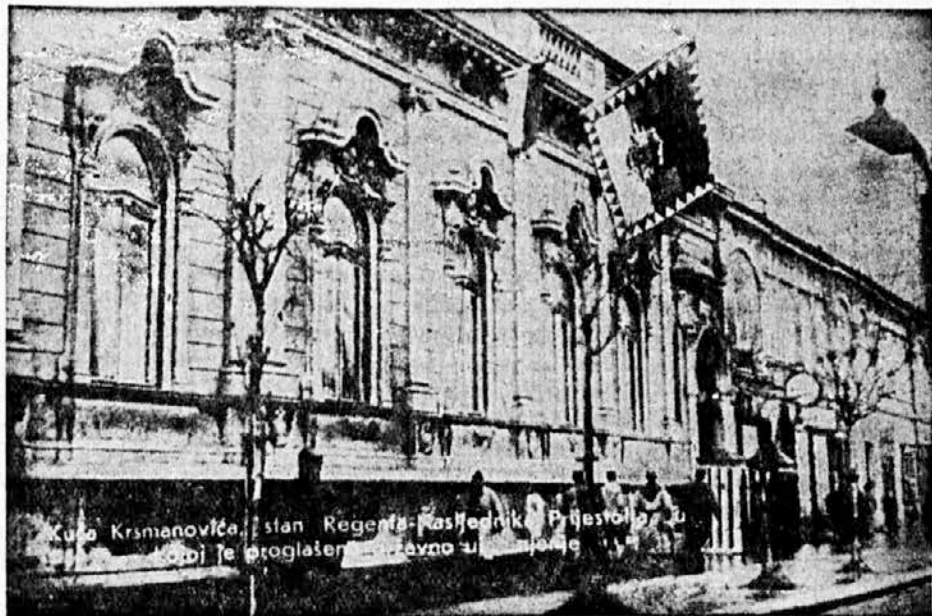
(Kralj Aleksandar I, u Beogradu, dne 28 juna 1930. g.)

A naš odgovor? — „Od ove zastave odeliće nas samo smrt!“

Vezani smo zakletvom na tu zastavu u državnim bojama, koja nam u troplovenom žaru pokazuje putove prema napred i prema visinama. Da li ima igde i koga, koga jugoslovenska naša otadžbina obuzima svojom lepotom i blagotvornošću, sa svojom snagom i slavam, s grobovima junaka i mučenika i s Božjim hramom na Oplencu, ko bi izdajnički prekršio svoju zakletvu i plašljivo pobeogao od nje? Ne! Svi verni i odani ustrajemo kraj nje u radostima i najtežim danima, ta od nje nas može odeliti samo smrt. Ta je zastava jugoslovenska i sokolska, ona je simbol jedinstva države i naroda. Ona je naša i naša će i ostati. (Proglas Saveza SKJ od 6 septembra 1930 god.)

I još iste godine (1930), dne 6 septembra, počivši je kralj Aleksandar I zamenio svima pukovima naše vojske stare zastave s novim jugoslovenskim zastavama, rekavši:

„Od ovog trenutka pripadaju naše stare, slavom ovenčane zastave našoj svetloj narodnoj istoriji. Pod ovim starim zastavama naši su slavni pukovi u dugim ratovima hrlili iz boja u boj, s fronta na front, od pobeđe do pobeđe u najgorim viorima i u najtežem trpljenju do najviše vojničke slave. Na njihovim kopljima označene su granice Kraljevine Jugoslavije i od njih je zavejao i za uvek zavladao silni duh narodnog oslobođenja i ujedinjenja. S muškim srcem, s

Zgrada na Terazijama, u kojoj je proglašeno Ujedinjenje, a u kojoj se danas nalazi Savez Sokola K. J.

dubokim poštovanjem i ljubavlju, zavijam, junaci, naše stare zastave slave. One su najsjajnije izvršile svoju dužnost. Neka budu nove zastave, koje vam predajem, naročito svetlo znamenje vaših pukova, simbol junaštva i jamstva vaše vojničke časti!... Njima dugujete svoj posljednji dah i svoju posljednju kap krvi...
 I niti godinu dana iza beogradskog sleta (29 marta 1931) sakupio se Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije u Beogradu na svoju prvu redovnu glavnu skupštinu, gde je dao definitivni oblik svim pitanjima, o kojima smo raspravljali u Novom Sadu i Zagrebu. Plod intenzivnog, svestrano ispitnog i promišljenog rada jesu naši „Putevi i ciljevi“, koji su merodavni za svakog pojedinca u njegovu privatnom, društvenom i javnom životu.

6

Značajan je, i s ovim pregledom u tesnoj vezi, proglas Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, koji je izdao dne 22 oktobra 1934 godine, kada se nakon mučeničke smrti Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja sastao upravni odbor prvi put na svoju sednicu u Beogradu. Taj proglas moramo živo sačuvati u pamet:
Zločinačka ruka uništila je život narodnoga Kralja, Koga je zahvalan narod s najvećom podaničkom odanošću i neizmernim bolom i ljubavlju položio u Panteon večnoga života, ali nije uništila duh naroda i ideju državno i narodnog jedinstva.

Jugoslavenski narod živi i živeće slobodan i ujedinjen. Ideja slobode i jedinstva, koja je kroz vekove živela u duhovima velikih narodnih sinova i u Velikom Kralju Mučeniku, živi sada već u celokupnom jugoslavenskom narodu.
 VI, jugoslavenski Sokoli, kao oličena narodna misao, budite i nadalje čuvari državnog i narodnog jedinstva, koje je posvećeno Kraljevskom kralju. Vašim novim delima i naporima pokazite, da za našim mladim Kraljem Petrom II stoji jedan i nedeljiv čitav jugoslavenski narod, koji će svoju slobodu i jedinstvo svim svojim silama i po cenu najvećih i najtežih žrtava braniti i odbraniti od napada svih naših neprijatelja.

7

U uskom okviru ovog istorijskog pregleda navešću još samo kratak osvrt na odnos sokolstva prema državi, jer je izraženo naše mišljenje, da je jugosloven-

ski narod u slobodnoj i neovisnoj, jedinstvenoj i nedeljivoj Jugoslaviji, uređenoj iznutra bez obzira na prijašnje plemenske i pokrajinske granice, koje su uvek bile smetnja pravilnoj nacionalnom formiranju i razvitku, dobio svoju najprikladniju, istorijskom nuždom već određenu državnu organizaciju, na čijem je stvaranju sokolstvo saradivalo i to ne samo svojim idejama, nego i krvlju svoje najbolje braće. Zbog toga to isto sokolstvo smatra svojom dužnošću, da i nadalje upliva na izgradnju i jačanje ove države u duhu sokolskih načela napretka, demokratije i socijalne pravедnosti i da nepokolebivo stoji na braniku njene neodvisnosti, slobode i jedinstva. — Sokolski domovi (vežbaonice) moraju biti škole državljanjskih vrlina, da se razvija »u njima nacionalna i državljanjska svest, svest o državljanjskim dužnostima i pravima i osećaj zajedničke odgovornosti, kada se odlučuje o sudbini vlastite države, čija jakost izvire iz svesnog naroda i čija najveća slabost bi bila u nesvesnim, neprosvetljenim i nepoštivnim državljanjima.

Na osnovi ovoga, što ovde navodim, izgrađena je opravdanost našeg svetkovanja Prvog decembra, kojeg je jugoslovensko sokolstvo proglasilo i za svoj praznik. Ovo svetkovanje naše je pravo, jer je sokolstvo prema Kralju, narodu i državi izvršilo i savsesno izvršuje sve dužnosti.

Muški otklanjamo danas priznanja i pohvale, jer nas svest učinjenih dužnosti dovoljno nagraduje, a ujedno nas potstrekava i na uvećanu delatnost. Svi dobri, odvažni i junački ljudi stupaju s nama prema novim naporima i prema još lepšim uspesima. Slabića i kukavica nema među nama. Vedra čela i bistra pogleda u budućnost, bez plašljivosti i straha, s borbom i smeonošću, s preziranjem podlosti i podmučnosti služimo idealima, koje nam niko ne može oteći! Mi smo Sokoli vojnici slobode, saveznici pravde! Miloš Obilić, Jan Žižka, knez Jeremija, Aleksandar Karađorđević — njihove zastave lepršaju pred nama. Mi Sokoli hrlimo za njima!

E. L. GANGL

JESTE LI POSLALI PRETPLATU ZA „Sokolski Glasnik“?

Sokoli-roditelji, gde su Vam deca?

»Dobar pastir, jer što kaže inom i sam svojim potvrđuje činom.

Sestre i braćo! Mi se ponosimo našim delom, ponosimo se našom organizacijom. Verni smo i oduševljeni pobornici sokolske ideje, za koju radimo i borimo se, za dobro naroda, Kralja i Otadžbine. No u tom našem radu provlači se jedna senka, koja bolno utiče na naš rad. KAKO SE MOŽE DESITI, DA IMA VODA I BORACA SOKOLSKE IDEJE, KOJI NE ŠALJU SVOJU DECU U SOKOLANE? Kako smiju dozvoliti, da postoji i jedan pripadnik naše sokolske organizacije, koji nije odgojio svoju decu u sokolskom duhu? Moramo voditi računa o svakom pojedincu, a naši vođe moraju biti svesni, DA SAMO PRIMEROM MOGU ZADOBITI NAROD. Kako može jedan starešina, ili član uprave, da tumači sokolsku ideju, i da drži hvalospjeve sokolstvu, kada može samo jedna jedina reč, da obori celu njegovu logiku: »Brate, gde su Ti deca?!... Kako može taj da nas vodi, kada ne nalazi za potrebno, da svoju decu vaspitava u sokolskom duhu — u sokolskoj vežbaonici.

Takvih doduše nema mnogo, ali je žalost ako ima i jedan. Braćo, — ugledajte se u mnoge naše sitne i male sokolske radnike, ugledajte se u mnoge iz našeg šireg članstva! Mogu ustvrditi, da još nisam susreo jednog našeg člana, koji je bio samo redovan vežbač, a da nije svoje dete, tek što je prohodalo, poveo u sokolanu, pa ga upisao u kategoriju dece, iako još nije moglo vežbati. Tu vidimo lep primer ljubavi za sokolstvo, tu vidimo čistu i iskrenu bratsku dušu, koja daje sve što ima, samo da napreduje ideja za koju on živi.

Sokolstvo treba decu starih sokolskih boraca, jer oni su nastavak delovanja njihovih otaca, oni unose pravi sokolski duh u sokolane. ŠTA MOŽE BITI LEPEŠE, BRAĆO I SESTRE, NEGO DA SE U SOKOLANI I NA JAVNOM NASTUPU NADU OTAC, MAJKA I DECA, — SVI NA DELU ZA DOBRO KRALJA, NARODA, OTADZBINE I SOKOLSTVA?!

MARIJAN MARŽAN

Словенци за снажну Југославију!

Прошле недеље састали су се у Љубљани претставници свих националних и културних друштава Словеначке, па су, са те конференције објавили веома значајан проглас на народ, у коме се између осталог каже:

„Претставници и чланови националних, просветних, васпитних и културних друштава, СОКОЛСКОГ САВЕЗА и народно-одбрањених и ратничких и омладинских организација констатовали су да је битолска несрећа нарочито показала апсолутну повезаност свих Југословена у овим тешким данима. И одлучне речи бана бановине Хрватске биле су прожете истим духом. У овој прилици словеначки национални, просветни и културни радници поново изражавају своја чврста уверења да је јединство Словенаца, Хрвата и Срба најтврђи темељ наше народне слободе и независности. Зато су одлучни да чувају нашу слободну Југославију под вођством народне династије Карађорђевића, свуда и увек, свим силама, уверени да је воља народа према слободи и спремност на све жртве најмоћније оружје у борби за Краља и домовину.“

Partizanstvo u atletici

»Sokolski glasnik« je već u prošlom broju javio o velikom nezadovoljstvu hrvatskih i srpskih atletičara sa područja Banovine Hrvatske, zbog uvlačenja partizanstva u »Hrvatski atletski savez«, a zbog čega su iz tog saveza isključeni najbolji atletičari, samo zato što su nastupili u državnoj reprezentaciji, u Balkanskim igrama. Javili smo i to, kako »Hrvatski dnevnik« tvrdi da je akcija nezadovoljnika inspirisana sa strane jugoslovenskih Sokola, što ne menja ništa na činjenici, da su pravi sportisti već šiti cepanja i partizanstva. Sada se međutim javljaju i SLOVENAČKI ATLETIČARI, koji su u zasebnoj apelu na isti način osudili partizanstvo u sportu, izjavljujući, da

Sokolsko društvo Split slavi godišnjicu dolaska srpske vojske

Sokolsko društvo u Splitu i ove godine proslavilo je 20 novembra godišnjicu dolaska u Split oslobodilačke i slavom ovjenčane srpske vojske. U dupkom punoj dvorani, poslije podizanja jugoslovenske zastave, jedna naraštajka je u zanosnim riječima istakla herojstvo i historičnu ulogu srpske vojske za naše oslobođenje i ujedinjenje, na što je članstvo otpjevalo državnu himnu.

Sestra Maja Čulić održala je predavanje o dolasku srpske vojske u Split, na dan 20 novembra 1918 godine. Mirnim, ali punim ganuća glasom, dočarala je u najljepšim detaljima pred duše slušalaca one potresne i duboke časove, kada se je slavna srpska vojska, pod zapovjedništvom majora Stojana Trnokopovića, uz neopisivo oduševljenje čitavog Splita iskrcala, i kada je, nošena na rukama, ušla u grad. Nije bilo brata ni sestre, a pogotovo onih koji su imali sreću da te velike časove dožive, kome se nije duša potresla pred veličanstvenom vizijom, pogotovo kad je završila pozdravom junačkoj vojsci i starom Splitu, koji svoju dušu ni danas nije izgubio.

Zamjenik starešine, br. Dr. Z. Šimunić, pročitao je manifest Nj. V. blagopok. Kralja Petra I. od 17/11 — 1918, u kojemu imenuje generalom Nj. V. Prestolonasljednika Aleksandra i nabraja slavna djela i podvige srpske vojske, pa je, uz oduševljene pokliče i uz pjevanje sveslavenske himne, dovršen prvi dio proslave. U drugom dijelu davan je pozorišni komad »Djeca Otadžbine«, iz vremena oslobodilačkog rata, koji su naši naraštajci i naraštajke odlično odigrali.

je pomenutim isključenjem, hrvatski i jugoslovenski sport izgubio najbolje svoje atletičare, i da je postupak prema tim atletičarima bio partizanski i nepravedan. U apelu se poziva, da se ispravi učinjena krivica, »čime će se u hrvatske i jugoslovenske redove opet povratiti sportski borci, zaslužni, ne samo za hrvatski, već i za celokupni naš lakoatletski sport«.

Стрина, где је Дрина?...

Тих злокобних дана, док су мутни облаци висили над земљом као старе издеране крпелине и кишица росила продирући до сржи, Јованова мајка наслонена на чађави плот, тужним оком пратила је повлачење непријатељских одреда који су журно грабили Мачвом, путем према Дрини.

Јутром је излазила на тај плот који је гледао на раскаљан, разривен сеоски пут. Ветар је јукао око њених црних сукања, играо се њеном седом косом и кстрљао заостало пожутело мокро лишће.

— Мајко! — дозивала је у црнину убраћена кћи. — Мајко, дођи болан, огреј се мало. — малакала је она по цео дан, али Јованова мајка, увијена у танак вунени шал, припијена уз оград, гледала је војнике као да ће међу њима видети Јову... Тако до касно у ноћ, док би се још могле назрети силуете уморних људи што су журно грабили друмом.

Било их је много. Читаве трупе жониле су носећи пушке као

што се носе мотике и ашови када се иде на њиву, на рад. Официри питали:

— Стрина, где је Дрина? — И тон им био ни заповеднички, ни охол, већ молбено звучало.

— Тамо! — пружала она руку у правцу друма, суморно показујући пут валовитој реци. Глас јој био слабачак, као да је долазило из сна.

„Да л' видесте Јову?“ — хтела је питати, али јој речи замрале на уснама, јер то су били непријатељи, разбијени негде тамо у плавој даљини, на високом Церу и шумовитом Гучеву... Због Јове стајала је она на плоту. Није очекивала да ће га угледати. Томе се није надала. Хтела је само да пати, јер је младо тело њеног првенца патило тамо негде (ни крај не зна), као тела ових младића који су успахирено питали: „Где је Дрина?“

Дан би се примицао зренику, а она је прозебла стајала. И вечерњи сутон би се појавио у дну широке и дуге мачванске долице, а она је као прикована гр-

лила оград, пружала прозеблурку и показивала пут ка разбеснелој реци што се међу кланцима пробијала кроз питому нашу земљу...

— Мајко! — узалудно дозивала кћи. Износила јој мало хране која се пушила на помањиталом ветру.

— Иди у кућу... Не зеби... Ја сам мајка, друго је то... Мој Јова страда...

А када би вече освојило и само се могло чути жмићкање цокула и фркање коња у ромону кише, повлачила се у кућу, седала уз огњиште и тихо јецала. Топла чорба на примакнутој синији, пливала је у облачинима паре која се лагано дизала спрам пламена разгореле ватре. Пара се лагано пушила све тањим, све ређим праменовима. Терка дрмала крај матерног skutа...

Док су првих дана пролазиле читаве трупе, касније се све мање групе повлачиле према Дрини. Муницијске каре, топови, провијант и коњица давно су промакли оставивши за собом разривен пут и мирис људскога зноја. Последња кола пролазила су са рањеницима и болничком

спремом. Издалека мирисало карболлом. Коњи једва вукли претоварена кола, људи јечали, киша сипала, колона нестајала. Само што се то ноћу јасније чуло, изгледало још стравичније.

Јовина мајка све видела, све осећала. И у сну, крај огњишта, чула лелек људи, осећала мирис лекарија. Њено будно срце, јецало за скорим временом, заборававши све, и ужасе неочекиваног рата, и пожаре што изненада избише у селу, и фијук граната, и врисак стрељаних, и мрцварење старца, и...

Чезнула је за сином као што свако материнско срце чезне. Дозивала га обхрвана умором, прокисла и промрзла на новембарском ветру. Дозивала и тепала речи пуне милоште, чекала да јој се врати у матерински загрљај, у родну кућу, у завичај. Њене наде пеле се висинама тихе сеоске среће, spokoја и рада који ће се расцветати када ови једанпут прођу.

И, мало је требало да викне тима што су бежали: „Журите! Журите! Ускоро ће покладе. Свадбе ће прећи... А мој Јова? — Бежите тамо! Тамо је Дрина!“

А они бежали. Читаве дане и ноћи. Она стајала на плоту и гледала како одлазе, знајући добро да за њима долазе наши.

Најзад се виђали ређе. Почели пролазити још по један, два... у све већим размацима времена. Онда престадеше. Тоба се дана у селу говорило свашта. Скривено у срцу, село се радовало вести да су наши у атару, да ће око подне бити ту, код нас... Радовало се, али и стрепело. Зато су чељад, бојажљиво вирила крз плотове. Једино мајка била на плоту. Мотрила.

Наједном, око подне, на путу угледала познати јој сури шињел и плавкасто-сиву шапку. Кожа јој се најемжила. „Зар још идете? Зар вас још има?“ — У срцу јој се понова распламтела силна мржња и разлела целим телом! — „Проклет био мајци да Бог да!“ клела дижући високо помодреду руку, а војник споро ишао, вукући рањену ногу. Час по час брисао зној са теца, а на пушци пребаченој попут мотке, тегило војнички ранац, успахирен, задихан, с муком вркао рањену ногу.

Овоме војнику неће Јованова

За искрене братске односе између Југословена и Бугара!

Дневна штампа је већ детаљно обавестила о дебати у бугарском Собрању, у којој су неки крајњи елементи изнели захтеве и узели став према Југославији, који никако не одговара, ни пакту вечитог пријатељства који постоји између наше две државе, ни братским односима које је наш народ увек пропагирао у односу према бугарском народу, и који су несумњиво у интересу једне и друге земље. Чланци у „Полицији“ и осталим нашим листовима су подвукли став читаве наше јавности у односу на те говоре, као и на извесне гласове у бугарској штампи, који су имали исти тон и исту намеру.

Држећи се начела, да не распирујемо страсти, наша дневна штампа је казала отворено и одлучно своје мишљење.

Ако ико, то је југословенско соколство, у читавом свом раду, ишло за што искренијим зближењем између југословена и Бугара, па је у том циљу одржавало најинтимније везе, не само са удружењима бугарских „Јунака“, него и са свим родољубивим бугарским факторима, који истински осећају за словетство и за јукино словетство. Југословенско соколство је улагало увек све своје напоре, да се збришу сва тамна сећања на небратску прошлост, па је постигло, да су многи његови чланови заборавили тешка страдања и посве се предали сну о лепшој будућности Југословена и Бугара, о братској сарадњи на заједничком добру. Нивома, дакле, не може теже да падне свака несугласица у југословенско-бугарским односима, него ли југословенском соколству.

Појаве у бугарском Собрању и у бугарској штампи заболеле су нарочито наше соколство, које, ношено непоколебљивим идеализмом и поред тога верује, да оне не претстављају праву мишљење бугарског народа. У тој мисли поткрепљује нас сећање на многе дневне часове, пробањене у Софији, Пловдиву, Варни и другим бугарским крајевима и као што и срдачне манифестације којима је, све што је бугарско, било увек примано у Југославији, а нарочито ме-

ђу југословенским соколством. Чини нам се немогуће, да је све то било неискрено, или да је све то заборављено. То нам показују и речи угледног бугарског политичара, бившег претседника владе, **г. Мушанова**, који је својим високим ауторитетом оштро осудио потстрекачке изјаве, дубоко уверен да све то не може донети користи ни општој ситуацији на Балкану, а најмање Бугарској.

Убеђени смо да, сем г. Мушанова, има у Бугарској још много, најбољих родољуба, који су противници сваке авантуристичке политике и који никако не желе, да се Бугарска поврати на искушења, кроз која је већ неколико пута прошла, баш кривицом таквих авантуриста. Последње вести, које долазе из Софије и које кажу, да је штампа умерила свој тон, дају нам наслутити, да је одговор југословенске јавности правилно схваћен. А тај одговор је неувиђен и недоуман: **Желимо заиста вечито пријатељство и најтешњу сарадњу између Југословена и Бугара; али нисмо вољни да се дамо застрашити ни од кога!** Бугарском народу желимо искрено најлепши процват, срећу и напредак, а највише од свега, да се ослободи штеточина и да одоли искушењима!

У погледу југословенско бугарских односа треба забележити писање софиског листа „Слово“, који између осталог каже:

„Ми желимо добре односе са свим нашим суседима, а разуме се, најбоље са браћом Југословенима, с којима нас везује пакт о вечном пријатељству. Сви се сећамо с коликом је радошћу дочекали у своје време тај пакт, како у Југославији, тако и у Бугарској. Овај пакт одговара историјској неопходности, задовољава жеље два суседна братска народа, ствара услове за бољи живот у будућности. Бугари и Југословени не желе и не треба да проливају братску крв. То диктује здрав разум, то налажу императивно интереси оба народа. Ми нећемо да кажемо да је између њих све уређено и да спорних питања нема. Али свако спорно питање на Балкану решиће се узајамно и сагласношћу и уступањем а не крвљу.“

У Собрању је било поново говора о односима са Југославијом, па су том приликом г. Цанков и г. Петар Кјосеиванов, брат бившег претседника владе, казали, да не треба придавати

важности речима посланика Думанова, који је држао познати подстрекачки говор против Југославије. Г. Кјосеиванов је том приликом изјавио, да жели што ужу сарадњу између Југославије и Бугарске, док се ни г. Цанков није изјавио против пријатељских односа, али је изричито подвукао захтеве Бугарске. Г. Цанков је том приликом казао:

„Судбина балканских држава уопште не зависи од њих самих. Не ми, већ други решавају, да ли ће бити мир или рат, а сваки ће изабрати позицију према својим интересима и могућностима.“

Сматрамо да ово мишљење, не само што није тачно, већ баш оно претставља најфаталнију грешку балканске политике у прошлости. Јер сваки свестан и поносит народ стоји на гледишту да судбина народа зависи у првом реду од њега самог, а поготово кад је реч о читавом склопу држава, које, ако су заиста вољне да се међусобно не нападају, имају и снаге, да ту своју вољу чине поштивати. То „изабирање позиција, према интересима и могућностима“ је већ и раније увлачило балканске државе у авантуре, што се не би догодило, кад би позиције биле одређене према истинским интересима земље и народа, и према интересима општег мира на Балкану.

ПРВИ ДЕЦЕМБАР

Било је доба ропства и силе, ал' страх нам није кидало жиле; певасмо онда у паклу Јада, гусле нам беху утеха, нада.

Стезасмо срца, стискасмо зубе под љутим бичем пакости грубе; нису нас могле рушити буре; остасмо јаки к'о стене суре.

Остасмо јаки и крв смо лили и на пут свакој стали смо сили; жртве смо многе и светле дали. Велики бесмо и никад мали.

И међе кад нас делише туђе, ни страх, ни стрепња у нас не уђе; дух нас је један спајао свуда, међе се нису шириле туда.

Данас кад међа више тих нема, сме ли нас каква да тресе

Делови нисмо више без трупа, Данас смо једно и сви смо скупа!

Целина данас једна смо Јака под сјајем топлих сунчевих зрака; никад јачи ми били нисмо, нег' данас што смо, — свето је писмо.

Сме ли нам неко онда да дирне дарове лепе слободе мирне? Нек куша само, — ал' не без крви!

У том је знаку ДЕЦЕМБАР ПРВИ! **ЈОВАН УДИЦКИ**

ДВОРАНА УЈЕДИЊЕЊА ОТВОРЕНА ПУБЛИЦИ ПРВОГ ДЕЦЕМБРА

Како смо већ јавили у прошлом броју, Савез Сокола К. Ј. свечано ће декорисати историјску дворану Уједињења, која се налази у Савезном дому, Теразије 34, и отворити је преко целог дана 1 децембра за родољубиво грађанство, да би се свако упознао са местом, на коме је извршен највећи акт наше историје. За усмену на тај дан, посетиоци ће моћи у Савезном дому да откупе уз цену од један динар посебне дописне карте са нарочитим жигом на коме је следећи текст:

„Поздрав из историјске дворане, у којој је Првог децембра 1918 године, проглашено Уједињење и Ослобођење свих Југословена. — Београд, 1 децембра 1940.“

Тога дана продаваће се такође на читавом подручју Савеза Сокола посебне пропагандне карте и књижице соколске народне библиотеке „Велико завештање“ и „Речи Јована Цвијића“, свака уз цену од једног динара по комаду.

Свом лепом говору је казао да се слобода мора увек свим снагама и напорима чувати и бранити, јер се по томе може најбоље оценити, колико је један народ свестан, а љубав за слободу се код нашег народа јасно оцртава у нашој народној пословици: „Боље гроб, него роб!“

Чланови Соколског друштва Београд VII пошумљавају „Петров гај“

мајка хтећи да каже „где је Дрина!“ Њено срце искувише је чекало да прође та црна поворка што отера наше синове и очеве негде далеко, далеко, да им ни гробове можда, нико неће знати.

Војник се приближавао. Окретао се на раскрсници и погледом мољно...

У даљини се неочекивано захорно радостан усклик села. Кроз познојесењу кишу, кроз Газрован пут из свих кућа, из тараба, јуриле су жене, изнемогли старци, необучена деца и све се поче слегати око једног коњаника који је у галопу јурио. Свет га опхрва. Заустави. На њему шајкача, она наша поносна шајкача за коју су наше мајке веровале да је више никада неће видети.

„О, снови моји!... О, надо!“ — заравала се мајка, полетела ћерци, онда вратницама... излетела на лицу, као крик јурнула гомили која је, понета силним усхићењем, грлила јунака љубила коњска бедра, урала, плакала, певала...

Непријатељски војник застао. Уневерено се стао обртати. На гомили неко завика:

— Непријатељ! Ено непријатељ!

Коњаник хитро скинуо с леђа пушку, поче се освртати, онда наједном нанишани.

Војник се збуни. Покуша да потрчи, стаде, окрену се, а за све време рана га на пушци заноси у страну.

— Нееее!... — захори се нечији крик Јованова мајка, раширених руку, разбарушене косе, дж јој се црна халина вила на ветру, полете рањенику... Војник јој, као мајци, испружи руку, као да ће га она задржати да не падне у неки понор, закорачи...

Пушањ одјекну.

— Прво је пала пушка, па ранац тупо звекнувши, онда... човек ухватив се рукама за груди...

Мајка притрчала. Клекла. Подухватила војничко тело, повила на крило, онда посрнула у кал и воду... Унила очи у рањениково лице... у помодреле усне, у танки млаз крви који покуља у левој страни усница, у плаву таласаву косу... у младићеве као небо плаве, тужне очи, у којима се иза преверажења, лагано рађао помирење, тиха сенка

захвалности према старици и, најзад... дубока, плаха туга... Те очи гледале су је нежно, топло, болно... и таквим су остале све док преко њих није прешла танка превлака стакластог сјаја...

— Сине!... Сине!... — болно се кидало из њених груди. — С-и-н-е... — шаптала суво, дуго дубоко матерински, а руком благо, благо, миловала плаве младићеве увојке...

— Сирота, — шаптати око ње, — жали непријатеља, а не зна да су Јову убили.

Коњаник, дирнут, постиђен, одјурио даље. Гомила полетела улазу у село одакле су наши навирали као набујала река. А Јован ва мајка остала с мртвим непријатељем на крилу, разбарушена, скамењена, са неизрецивим болом у оку, као што је насликан бол у оку мајке Богочовека, који тек што је издахнуо у Ченом крилу...

У даљини, на улазу села, пуњи и песма, цепали тишину суморног познојесењег предвечерја...

Бранислав Дражић

НАРАШТАЈ ДРУШТВА БЕОГРАД—МАТИЦА ЗА ПОСТРАДАЛЕ У БИТОЉУ!

На Аранђелов-дан дне 21-XI-1940 године одржао је Нараштајски одсек соколског друштва Београд-Матица посело, чији је чисти приход био намењен пострадалим соколима у Битољу. Председник Н. О. нараштајац Младеновић је истакао сврху приредбе а оркестар је одсвирао неколико музичких комада. Одељење мушког нараштаја наступило је са прескоцима преко стола и изведено је неколико нараштајских ефестних скокова. — Као задња тачка програма био је говор Константина Марковића, прочелника литерарне секције о теми: „СЛОБОДА НАШЕГ НАРОДА КРОЗ ВЕКОВЕ“. У

Краљ Ујединитељ о победи или смрти!

... Ко се одважно реши на победу или смрт, tome Бог помаже и тај редовно победу односи, јер tada пред njegovom одлучношћу непријатељ malaksava duhom, njime овладаје страх и напушта бојиште.“

Рећи **КРАЈА УЈЕДИНИТЕЛЈА АЛЕКСАНДРА**, из књижице „ВЕЛИКО ЗАВЕШТАЊЕ“, коју је издао Савез Сокола К. Ј., а која стаје са 1 DINAR.

Прводецембарске соколске приредбе у Београду

Као у свим соколским друштвима у Југославији одржаће се и по београдским соколским јединицама прводецембарске соколске приредбе. Поред обавезног програма у свим јединицама којег је прописао Савез сокола, одржаће се по свим соколским друштвима у Београду, Земуну и Панчеву соколске академије и посела.

Соколска жупа Београд, у споразуму са свим београдским друштвима, одржаће прославу соколског празника на свечан начин. У народном позоришту, код Споменика, одржаће се у 11,30 часова свечана академија са овим дневним редом:

1) Државна химна — пева певачко музичко друштво Станковић, 2) Реч старешине жупе, бр. Велимира Поповића, 3) Тајник жупе, Д. Јовановић, чита посланицу Соколског Савеза, 4) Певачко музичко друштво „Станковић“ пева Десету руковет од Мокрањца, 5) жупска соколска музика свира „Српску рапсодију“ од Бродила, 6) Чланови београдских соколских друштава вежбају „Из братског загрљаја“ од Ивана Ковача, 7) Чланице сокол. друштва Београд II вежбају „Народне мотиве“ од Љубице Јовановић, 8) Драгољуб Гошић, члан Нар. позоришта рецитије „Молитву за Југославију“ од А. Ковача, 9) Хор, музика и присутни певају соколску химну „Ој Словени“.

Соколско чланство и нараштај обавезно је да учествује у соколском оделу, или са значком и траком друштва у цивилном оделу. За преостале улазнице треба се обратити канцеларији Соколске жупе Београд, Балканска 17, тел. 30-610.

Соколско друштво Београд-Матица приређује 30 новембра у 20.30 часова у свом дому, Делиградска 27, теловежбена академију.

Соколско друштво Београд I приређује у својој вежбаоници, у Кнеза Павла улици, академију, у 20.30 часова.

Соколско друштво Београд II одржаће 1 децембра свечано посело, у 16 часова у својим просторијама, код Саборне цркве. На програму су теловежбе-

не тачке и хорске рецитације. Соколско друштво Београд III приређује у својој вежбаоници у Војвођанској улици 30 новембра, у 20.30 часова, теловежбена академију.

Соколско друштво Београд IV, на Чукарици, приређује академију, 1 децембра, увече.

Соколско друштво Београд V, на Сењаку, одржаће 30 новембра у „Дому Културе“, свечану академију. Свира војна музика.

Соколско друштво Београд X, одржаће 1 децембра, у 20 часова у школи на Вождовцу, свечану академију. Свира војна музика.

Соколско друштво Земун-Матица приређује 30 новембра у Народном дому, академију.

Соколско друштво Земун I, одржаће 1 децембра, у 16 часова, код Коњичке школе, свечану академију.

Соколско друштво Панчево приређује 1 децембра, у 20.30 часова, академију, код Вајферта.

Иван Седлачек.

Првом Децембру!

Zdravo da si, veliki Dane Ujedinjenja,

Mesijo sviju naših pokoljenja; sveto svjetlo u petvijekovnoj noći: I u ropstvu smo vjerovali da ćeš nam doći!

Velike su za Te podnošene žrtve, to svjedoče grobovi što čuvaju mrtve, koji su herojski umirali za te, ne čekajući hvale, priznanja i plate.

Blagoslov ti dao Sava je sveti, Štromajer, kog će da budi i nijeti! Ti si bio ideal Ilirskog pokreta I silna snaga svih naših poleta.

Zato ostavimo sitnice i svade, na narodnom poslu nek se svako nađe.

Ozbiljna to od nas traže sad vremena da, bez razlike vjere i plemena,

na branik Jugoslavije stupiti nam valja, da branimo slobodu, dom, i svoga Kralja!

A Sokoli uvijek, prvi će i smjelo, izvršiti zavjet i veliko djelo!

Jure Mimica, četa Kutleša, župa Split.

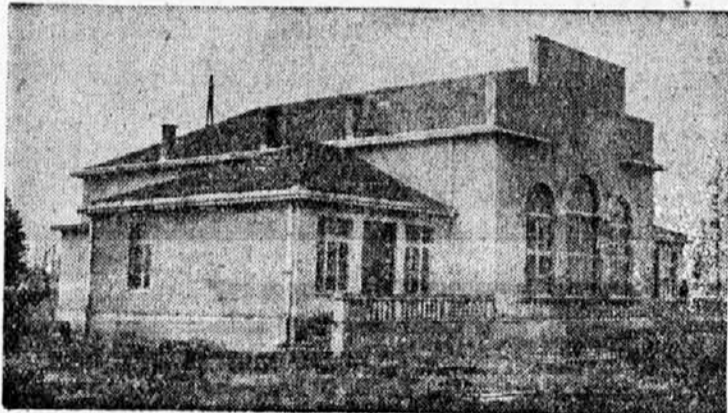
Свечано отворање Соколског дома Петра Мркоњића у Бос. Градишци

Прије више од 30 година основано је у Бос. Градишци соколско друштво, иницијативом неколицине националних бораца, који су активно сарађивали у револуционарном покрету на ослобођењу народа испод туђинског јарма. Неуморним радом и упорним настојањем ових, и многих других соколских трудбеника, подигнут је дом,

који је посвећен успомени Петра Мркоњића, носноца борбе у ратовима за ослобођење.

Тај дом друштво ће на свечан начин отворити у недељу, 1 децембра којом ће се приликом извршити и прослава великог соколског празника Уједињења.

Ова прослава треба да буде права слика искреног соколског осјећања.

30 godina od Tolstojeve smrti

Pre nekoliko dana navršilo se trideset godina od smrti jednog od najvećih genija slovenstva, velikog ruskog književnika, Lava N. Tolstoja. Nema čoveka u našem narodu, koji nije čuo za veliko Tolstojevo ime; niti ima naroda na čitavoj zemaljskoj kugli, koji nije prevodio Tolstojeva dela i smatrao ih opštim dobrom čovečanstva. Sigurno nema pisca u poslednjih 100 godina, koji je u čitavom svetu stekao takvu slavu i popularnost, kao što ju je stekao Tolstoj, jednako zbog visoke umetničke vrednosti svojih dela, kao i zbog njihove idejne dubine i širokogrudnosti.

Tolstojev književni rad je ogroman, ali najčuvenija su mu dela »Rat i mir«, »Ana Karenjina«, »Vaskresenje«, »Krajcerova Sonata«, »Hadži Murat« itd. Nema savremenog pisca, koji je sa tako elementarnom snagom i genialnim zahvatom uspeo da poveže najteže probleme modernog čoveka, koji se odnose na ljubav i sreću, na socijalnu pravdu i nacionalnu borbu, na veru u Boga i budući život, kao što je to učinio Tolstoj. Tolstojevi romani su grandiozne epopeje savremenog čoveka, sa nezaboravnim, živim likovima i sa mnogo tople poezije i osećaja. Sve ih međutim prožima najdublje čovekoljublje i istinska hrišćanska ljubav, koja ukazuje na bratstvo među ljudima i na mir na zemlji.

Pored ovih dela, Tolstoj je napisao velik broj manjih knjiga i članaka, u kojima je propagirao svoje čovekoljubive i hrišćanske misli, svoju veru u plemenitost čoveka i mir među ljudima na zemlji. Te njegove misli učinile su ga poznatim i kod najzabacjenijih naroda na svetu, jer su svi ljudi, željni mira, bratstva i pravde, u tom velikom slovenskom geniju osetili borca za pravdu i za istinu. Slovenstvo može da se ponosi, što je rodilo genija, kao što je Tolstoj; koga i jugoslovenski narod duboko poštuje i ceni, tako da su sva njegova dela prevedena na naš jezik.

IZ SOKOLSKOG STUDENTSKOG SREDIŠTA

Obaveštavaju se članovi Središta da se uobičajeni sastanak članstva subotom neće održati 30 ov. mes., zbog proslave dana Ujedinjenja. Redovan sastanak članstva održaće se u subotu, 7 decembra.

Sednica Odbora za reviziju

Uspele lakoatletske i patrolne utakmice u Zemunu - Matica

Sokolsko društvo Zemun-Matica priredilo je u nedelju veoma uspele obavezne lakoatletske i patrolne utakmice. Utakmice su se delile na lakoatletske, gde su se takmičili članovi, članice, muški i ženski naraštaj (156 takmičara i takmičarki), i na patrolne utakmice za gadanje, za članove i muški naraštaj.

Lakoatletske utakmice sastojale su se iz obaveznog trboja: trčanje 60 m, skok u vis i bacanje kugle. Članovi 7,25 kg, muški naraštaj 5 kg, članice 4 kg, i ženski naraštaj 2,5 kg.

Postignuti su veoma dobri rezultati. Kod članova: 60 m 7,6; skok u vis 173 cm, bacanje kugle 12,10 m. Kod članica: trčanje 60 m: 9,1, skok u vis 120 cm, bacanje kugle 7,10 m. Muški naraštaj: 60 m 7,7; skok u vis 166 cm, bacanje kugle 14,90 m. Ženski naraštaj 60 m: 9,1; skok u vis 127 cm i bacanje kugle 10,30 m.

Najbolje rezultate postigli su kod članova Subotin Stevan, kod članica Nana Snotbauer, kod muškog naraštaja Hajduk Đura i kod ženskog naraštaja Ozmeć Mira.

Patrolne utakmice održale su se između tročlanskih patrola članova i muškog naraštaja: patrola je morala da trči 1200 m, posle toga trebala je da preskoči preponu visokom 220 cm, da trči 200 m do strelišta, gde je svaki član patrola morao vazdušnom puškom da obori tri balona i da do cilja pretrči u sprintu 100 m.

Ove utakmice izazvale su veoma veliko interesovanje kod pripadnika društva i veliku borbenost, što pokazuju i rezultati: prva patrola postigla je vreme od 5,34, a druga: 5,47, a treća 6,03, itd. Interesantno je napomenuti, da je naraštajska patrola postigla bolje vreme od članske patrola.

Utakmice su u svakom pogledu uspele. Vodio ih je načelnništvo društva, a održane su na letnjem vežbalištu Sokolskog društva Zemun-Matica.

Ivan Sedlaček

članova i pravila biće u sredu, 4 decembra ov. god., u 17 i 30 časova, u prostorijama S. S. K. J. Istoga dana, u 19 časova, biće sednica.

Sl. Nić

Брату др. Лазару Цару дугогодишњем Старешини Савеза хрватских сокола — о прослави 80-годишњице рођења

Драги брате, мој Соколе мили, Старешино, крили и закрили! Још ти кличу и стари и нови, вазда верни твоји Соколови! Па и сада након тог'ко рада Још из доба од срдацца млада, Кад си вио и јатио свуде Да ти живот пун радости буде, Аког'ни сад још ништа не слама, Јер је песма сама!

Осамдесет твојих пуних лета Још ме сећа нашег Петог слета Кад смо били у Златноме Прагу, Узносили нашу младу снагу, Свесоклолску Божју слогу ону И тешили сваку душу бону: ПУТЕМ ЗДРАВЉА И БРАТ-СКИ ВРЛИНА НА ЗЕМЉИ ЋЕ БИТИ РАЈЕ-ВИНА, — ЧАСНИ СОКО ЦЕЛОМ СВЕТУ ТРЕБА КАО ПАРЧЕ ХЛЕБА!

Први пут се тад' указа венац Браћа Срби, Хрват и Словенац! На челу сам наших Срба био

И млађаном снагом предводно! К'о Соколи први пут смо тада Збратили се боље за свакада, — А наш Шајнер, наша душа рајска, Беше с нама као ружа мајска: Прими Савез Српских Соколова, Као члана нова! Од тог доба мало ли је прошло? Али ново много што-шта дошло! Беше често и претешких стања, Али никад, никад очајања! А увреда ако је и било, — Од наших је, па се опростило! Јер ко својски једном Соко поста Тај вечито као Соко оста! Ти си увек на висини био, — Као Соко вио!

Ти си, брате, знао шта си хтео, А к'о Соко соколски и смео! За то крај свих метежа и врења Превалисмо многа искушења. Али наше племе Соколово Остаће нам ма шта дошло ново!

НЕМА БРАТА БЕЗ БРАТА ХРВАТА, —

НИ СЕСТРИЦЕ А БЕЗ ХРВАТИЦЕ! СВАКОМ БРАТУ БРАТ ЋЕМО И БИТИ И СОКОЛСКИ ВИТИ!

Својим путем ишао си право, Јер си хтео и часно и здраво; Таквим радом једино се може Користити роду, — помоз' Боже! Ал' почети увек ли је тешко, — Ну, Соколу то је тек витешко! И на добром добро ће се стећи, Тешимо се што можемо рећи: РАДИЛИ СМО, — ТЕМЕЉ ПОСТАВИСМО, ДАНГУБИЛИ НИСМО!

За то, Лазо, признаћу ти јавно: Има нешто што је у те славно: Осамдесет ти си превалио, — Ал' се ниси ничим престравио! За то, Лазо, живећеш и живи Само радом, мој Соколе сиви! Стваралачки пример дај и даље Свима с тобом на срећу и здравље!

А лако ти: име збори за те, — Царуј, Лазо, брате!

Здраво!

Београд.

Др. Вој. В. Рашић

J. Cvijić o Ujedinjenju

»Јавна је тајна да није завршен рад на стapanju Срба, Хрвата и Slovenaca у kulturno - nacionalnu celinu. Ne smemo se u tom pogledu obmanjivati. Predstoji nam znatan rad na razvijanju zajedničke državne svesti, koja treba da prode u najšire narodne slojeve. Moraju svaki Srbin, Hrvat i Slovenac biti svesni da ne mogu imati političke sigurnosti ni samostalnog i pravog materijalnog i duhovnog razvitka bez jedinstvene države. A radi nje, moraju se neprekidno oslobodavati regionalnih i separatističkih navika i predrasuda, koje su se razvile tokom istorijske prošlosti. Samo će tako oni u istinu postati građani jedne velike države, koja će imati sve uslove za najraznovrsniji razvitak, čije se krajnje tačke ne mogu sada ni dogledati. Svaki član našega naroda iz Maribora i sa jadranskih ostrva, mora se prožeti sveću da su potpuno njegove zemlje oko Timoka, oko Skoplja i Bitolja; da on s tim sunarodnicima ima ista prava, dužnosti i iste interese, i da on mora što pre doći, da tamo širi svoje političke i nacionalne poglede, kao i obrnuto. Osim toga mora se svaki naviči na to, da su interesi našega naroda podjednako dragoceni. Sve ih moramo braniti i održati sa istom ljubavlju i energijom!«

Iz knjižice »REČI JOVANA CVIJIĆA«, koju je izdao Savez Sokola K. J., a koja staje samo 1 DINAR PO KOMADU.

Potsetnik našim župama i jedinicama

Dužnosti i problemi, koji se ne smeju zanemarivati

(Nastavak)

GLAVNA GODIŠNJA SKUPŠTINA SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE iznela je nekoliko važnih problema sokolske organizacije i izvršila pregled rada, ukazujući na NEDOSTATKE I PROPUSTE, koji su u tom radu učinjeni na svim stranama. Potrebno je da BRATSKIM JEDINICAMA SKRENE MO PAŽNJU NA NEKOLIKO TIH VAŽNIH PROBLEMA i da ih POTSETIMO UZGRED I NA DUŽNOSTI koje bi trebalo izvršiti, bilo na one velike ili one male, sitne, od čijeg izvršenja zavisi solidnost našega sokolskoga dela.

BORBENA OBUKA U SOKOLSTVU

U svom nastojanju da učvrsti i što bolje odganizuje sokolsku odbranenu pripravnost, Savez je učinio jednu žrtvu time što je odlučio da štampa veliku knjigu »Borbena obuka u sokolstvu«, koja sadržava sve ono što je potrebno u radu sokolske odbranbene pripravnosti i da tu knjigu izda, uz cenu od samo 5.— din. po komadu. Time je ova knjiga postala sigurno najjeftinija knjiga, koja je izdata u Jugoslaviji poslednjih godina.

Savez je ovo učinio da bi omogućio i najsiromašnijem sokolskom članu da nabavi tu knjigu. Međutim ni dosada jedan velik broj jedinica nije se obratio Savezu sa narudžbom tih knjiga. Bez te knjige teško da se može izvršiti uspešna narodno-odbranbena akcija u pojedinim jedinicama, i mi ne možemo da razumemo da se može naći jedna sokolska jedinica koja u toj akciji ne bi dosad uzela učešća. Što više knjiga »Borbena obuka« u jedinici tim više izgleda da će uspeli u poslu odbranbenosti.

POPULARNA IZDANJA SAVEZA SOKOLA

Prosvetni odbor Saveza sokola otpočeo je sa izdavanjem jeftinih knjižica, sa korisnim štivom za široke redove sokolskog članstva. Prva knjižica »Veliko zaveštanje«, donosi misli Blaženopočivšeg Kralja Aleksandra I Ujedinitelja, sa njegovom slikom na naslovnoj strani. Knjižica staje za jedinice svega 80 para, a jedinice prodaju članstvu za 1.— dinar. Iako je knjižica u prodaji postigla srazmerno velik uspeh, ipak ta uspeh nije toliko, koliko bi se moglo očekivati. Razlog je tome što se mnoge jedinice nisu potrudile da ovu knjižicu proture u narod u što većem broju. Očekujemo da će naše jedinice nadoknaditi taj propust i da će od Saveza naručiti što veći broj tih knjiga i proširiti ih u narod kako bi se očuvala živa uspomena na našeg Velikog Kralja i osvežile uspomena na njegove velike misli i poruke. Isto tako izišla je iz štampe druga knjižica »Reči Jovana Cvijića«. Cena je ista, i ako je obim knjige dvostruko veći. Verujemo da će naši sokoli i ovu knjigu primiti oduševljeno, kao što su primili i prvu svesku ove popularne biblioteke.

PROPAGANDNE KARTE

U cilju sokolske propagande, Savez sokola izdao je dve vrste propagandnih karata, vrlo ukusno izrađenih. Iako su karte štampane u šest boja, mi ih dajemo našim jedinicama po 0.50 din., tako da ih one mogu prodavati uz cenu od 1.— din., prilikom raznih priredaba, zabava, posela, matineja i t. d. Nadamo se da će sokolske jedinice iskoristiti ovu priliku da dodu i jeftino do prvo lepih karata i da na taj način ujedno izvrše uspešnu sokolsku

propagandu. Čist prihod od tih karata koje prodaje jedinica ostaje blagajni jedinice.

REVIZIONI ODBORI

Konstatovano je da se u mnogim jedinicama dužnosti revizionog odbora ne poklanja velika pažnja. Postoje slučajevi gde reviziono odbori ili ne pregledavaju računsko poslovanje jedinica, ili ga pregledavaju pred samu skupštinu, i to površno i netemeljito. Iz takvog gledanja na ulogu revizionog odbora došla je i praksa da se pri izboru revizionog odbora postupa površno, pa se biraju, ili lica koja nisu sposobna za taj posao, ili nisu uopšte pitana za prijavu. Neobično je važno da se ovakvo gledanje na zadaću revizionog odbora koja je neobično važna i korisna ustanova, izmeni, i da se preduzme sve da postojeći reviziono odbori vrše uredno svoju dužnost, a da se prilikom novih skupština izabiru u reviziono odbor lica, koja su sposobna da taj posao uredno vrše.

RADIO ČASOVI

Da bi što bolje privukli pažnju sokolske i vansokolske javnosti na rad sokolstva, udesili smo sa upravom Radio stanice u Beogradu, da se svakog utorka, u 18.20, daju sokolske vesti preko radija. Mi smo se obratili našim jedinicama, obaveštavajući ih o ovom uspehu sokolske propagande i molili da organizuju zajednička slu-

šanja tih vesti i da nam javljaju vesti koje bi, po njihovom mišljenju, trebalo javljati preko radija, i da nam uopšte saopštavaju svoje mišljenje o tim sokolskim radio-vestima. Malo se jedinica zainteresovalo za ovu poruku Saveza, pa nismo dobili dovoljan broj dopisa po ovom pitanju. Molimo bratske jedinice, da u buduću i ovom pitanju obrate punu pažnju.

STVAR KOJA RDAVO SVEDOČI O NAŠOJ SOKOLSKOJ DISCIPLINI

»Veliki statistički izveštaj« je pitanje u kome se gotovo svake godine rdavo ogleda naša sokolska disciplina i svest. Iako smo činili sve da br. jedinice ubedimo o važnosti urednog ispunjavanja i slanja ovih statističkih izveštaja, iako smo tražili te izveštaje na sve moguće načine, i putem štampa i putem radija i putem telegrama, nismo nijedne godine uspeli da se prikupi ni približno onaj broj izveštaja, koji bi nam bio potreban da stvorimo pravu sliku rada i stanja naših sokolskih jedinica. Mi to pitanje već sad potežemo pred naše jedinice, sa željom da one učine sa svoje strane ono što je potrebno, da ove godine odista dobijemo od svake jedinice na vreme veliki statistički izveštaj i da našu statistiku postavimo na potpuno stvarnu osnovu.

(Nastaviće se)

Село и СОКОЛСТВО

Данас када југословенско соколство на терену развија пуну своју делатност, своју благотворну националну осећајност; када соколство са радом очекује годину ступања на

Наше соколство не сме остати ни у једном селу непознато. Ниједан сеоски младић не треба да преживи годину радости, без учешћа у правој радости целокупне нације.

Сеоска Соколска чета Рановац

престо најдичнијег Сокола међу Сокоlima, младог Краља Петра II, — данас наше соколство неминуовно захтева да се у његовим редовима нађу и младе снаге наших села. Село, извор моћи нације и државе, село стваралачка и одбранбена снага отаџбине, треба бити прожето соколском идејом. Младићи, дивни синови села, младићи једри и снажни, оличење наше праве расе, здрави духом и телом, морају наћи своје право место у југословенском соколству. Та потреба се осећа и на љубави према нашем младом Краљу, и из побуда здравих националних снага, које су на селу увек биле најизразитије. Година 1941 треба бити година праве смотре наше омладине, смотра омладине свију наших крајева, смотра омладине свих народних слојева, на према томе, а с обзиром на многобројност сеоског становништва, права смотра омладине наших села. Зато се данас мора радити више него пре, и то баш на селу! Све што досад није урађено, све што досад није постигнуто, мора се постићи.

Зато браћо, ви који сте најпозванији да радите, интелектуалци са села и напреднији сељаци, имајте на уму да вас данас зове ваша савест и захтева од вас да радите више него икада. Радите са радошћу тамо где су чете јаке; јачајте чете тамо где су слабе; оснивајте чете тамо где их нема! Имајте на уму, да је ово задња година Петрове петолетке, година највећег рада, година смотре нашег соколског делања, година смотре наше националне зрелости и наше југословенске мисли!

Воја Стевановић

отарешина чете — Рановац

За народ!

Та, кљуби народ свој
занј дела и трпи
ин, че треба, в смртни бој
се ити не бој!

Нè за славо, нè за част,
за народ шел бо в бој
ин соврашник мора past,
че срце је стебој!

А. К.

ŠTA DRUGI PIŠU

Sušački list »Primorje«, koji naročito naglašuje svoj katolicizam, objavio je nedavno članak u kome kaže:

»Ne smijemo se boriti za prava crnaca i Kineza, dok smo sami, kao bijelci, pred ostalim narodima na njihovoj razini. Iz korijena treba iščupati iz srca svakog Hrvata onu slavensku širokogrudnost, čovjekoljubivost i altruizam prema nehrvatu... Egoizam, i to grubo i neumoljivo, za sebe i svoje sunarodnjake!«

Istovremeno čitamo u »Varaždinskim Novostima« da, i pored toga što se naziva listom HSS, »PRIMORJE« nije uopšte list radičevog ni hrišćanskog duha, već da se u njemu kriju »kamufilirani frankovci. Gornji »hrišćanski« citat to najbolje pokazuje. Samo je pitanje, zašto se trpi i dopušta slična »kamulaža«?

Čitamo da je u splitskom gradskom zastupstvu došlo do krize, zbog toga što je dvojici članova tog zastupstva izgledalo, da je i sadašnja opštinska uprava, koja čitava pripada HSS, premla hrvatska, pa da bi trebala da se vodi još radikalnija politika, koja bi išla »za potpunom slobodom hrvatskog naroda«.

Glavni potpisnik te izjave je neki Marln Šegvić, koji je, tako tvrdi splitski »Narodni list«, sve do

svoje 30 godine bio gorljivi italijanaš, pa se isto tako radikalno borio protiv hrvatstva Splitsa, kao što se i danas bori protiv njegove, hrvatske uprave...

»Hrvatski dnevnik« komentariše borbu na italijansko-grčkom frontu i kaže da, pored svih uspeha, Grci ne smeju da se prepuste suviše velikom optimizmu, naročito zbog italijanske avijacije, koja je mnogo jača od njihove i zbog motorizovanih jedinica, za koje su Italijani izgradili vrlo dobre puteve. Dalje »Hrvatski dnevnik« piše:

»Grčka epizoda, rat na tom teškom terenu pokazao je, da se i mali narodi, ako su duševno složni, ako su dobro vođeni, mogu pokazati dostojnim braniteljima svoga tla.«

Splitski »Narodni list« donosi vest iz zagrebačkih »Novosti«, o tome kako je u Zagrebu poginuo Stevo Vranešević, o čemu smo pisali u prošlom broju. »Novosti« pišu da je ovoga puta žrtvom pao jedan »skroman« čovjek, tramvajski kondukter, a »Narodni list« nadodaje:

»Bio je uistinu »skroman« čovjek«, ali je bio nacionalista i, ako se ne varamo, član upravnog odbora jednog sokolskog društva u Zagrebu.«

Дан ослобођења

И дошао је једном тај чудни Дан.
У црним шамијама певале су мајке,
Певале су химну једном новом добу —
Химну Слободи. И као из неке бајке

Тако се из песме ове испредала магија.
Испредала се она к'о златна танана нит.
Хорови отаца певали су помамно
Сједињујући патње и радости у чудни велики мит.

Двоструку песму певала су велика звона:
„Осана во вишњих“ жељеној Слободи.
И посмртну песму херојима палим.
У бистрој југословенској Јордан-води

Стајаху велике Месије: Отац и Син.
Сунчани ореоли блистаху врх њихових глава.
На обали је чекала легија бораца,
И вида се застава црвено-бело-плава.

Арсеније Будовалчев

Акција за ширење писмености треба да се настави у ширим размерама!

Prosvetni odbor Saveza SKJ raspisao je već pred dve godine sokolsku akciju na ŠIRENJU PISMENOSTI. Ta akcija prema uputstvima, koja su dobili prosvetni odbori, treba da se vodi na dva načina: TEČAJIMA PISMENOSTI I UČENJEM POJEDINACA. Za organizovanje tečajeva data su detaljna uputstva, i kao pomoćno sredstvo izdat je BUKVAR »SOKO«, koji je naišao na opšte priznanje. Ove godine je Prosvetni odbor izdao i BUKVAR ZA SAMOUKE, koji će biti pomoćno sredstvo za obučavanje pojedinaca, najpre u čitanju, pa onda u pisanju.

BUKVAR ĆE IZAĆI OVIH DANA IZ ŠTAMPE, pa će na taj način sokolska akcija dobiti sva pomoćna sredstva za pun uspeh ove važne prosvetne akcije, bez koje nem ni daljnog kulturnog ni opšteg preporodnog nastojanja u

našem narodu. Bukvar će naše župe dobiti u toku iduće nedelje, sa svim potrebnim uputstvima. Prosvetni odbori župa treba da uzmu ovu akciju u temeljni pretes i da iznadu agilna i sposobna člana za poverenika.

Tekst zaveta novoga članstva na dan 1 decembra

Zaklinjem se, da ću u društvenom, privatnom i javnom životu vršiti savesno i verno sve dužnosti, koje mi nalaže svetost i uzvišenost sokolske misli. Izjavljujem, da su mi poznati propisi društvenih pravila i da ću ih se bezuvetno držati. Kunem se, da ću ostati veran Jugoslovenskom državnom i narodnom jedinstvu, te ideji zajednice sviју Slovena. Zdravo!

Kratke vesti iz našeg sokolstva

Sokolsko društvo u Splitu, u sklopu prosvjetno-nacionalnog rada, koji iz dana u dan postaje intenzivniji, kao reakcija na sve ono što hoće da ga sputa u njegovom radu, održava svake srijede svoj članski sastanak. Ti sastanci, koji se drže uvijek u duplcom punoj dvorani, služe za to da, uz opću nacionalno-duhovnu okrepku, pruže članstvu i stanovitu pouku iz svih područja socijalno-kulturnog života.

Sastanak počinje dizanjem jugoslovenske zastave, koju diže naraštajka ili naraštajac u kroju, dok članstvo pjeva sokolski pozdrav. Isti naraštajac drži članstvu kratki nagovor, iznoseći uvijek misli i dužnosti. Cjelokupno članstvo pjeva državnu himnu, a onda slijedi predavanje, što ih naizmjenice drže najspremnija braća i sestre. Ovaj dio sastanka završava brat stajšina, koji citiranjem odlomaka iz djela i govora naših narodnih velikana evocira snagu i historički kontinuitet jugoslovenske nacionalne misli. Zatim obavještava članstvo o radu društvene uprave, o sokolstvu uopće, pa se pjevanjem sveslovenske himne završava prvi dio sastanka.

Drugi dio sastanka izvadaju članovi pozorišnog odsjeka, kratkom pozorišnom predstavom, ili pjevači i pjevačice, tako da se članstvo, poslije ovoga, osjeća okrepljeno za daljnje vršenje svojih nacionalnih i sokolskih dužnosti.

Sokolsko društvo Celje matica javlja: Prosvetni odbor je priredio tečaj za novo članstvo. Na predavanje 20. novembra niso prišli svi med letom na novo pristopli člani in članice in bo društvo izostale ponovno pozvalo, ker ne more nikomur dovoliti izjeme. Bratje in sestre, ki so izostali brez opravičila, so prišli v nasprotje z disciplino, potrebno zlasti v današnjih časih, zato društvo ne more pričakovati od takih pripadnikov, da bi mu mogli koristiti, pa se bo po tem ravnalo. O ideologiji je govoril brat dr. Savo Zužič, o zgodovini in organizaciji sokolstva pa brat Franjo Čepin. Prosvetni odbor bo z ideološkimi razpravami nadaljeval na debatnih večerih. Za slavnostno akademijo 30. novembra, ki bo obsegala 15 točk, so priprave končane.

Sokolsko društvo Ljubljana — šiška obvešča bratska sokolska društva, da se vrši zrebanje naše nagradne loterije nepreklicno 28 decembra 1940. Loterija ima lepe nagrade kakor: motorno kolo »Victoria« 150 cm, 20 koles znamke »Puch«, »Miele«, »Kosmos«, pogreznjiv šivalni stroj znamke »Pfafe«, radijski sprejemnik, pisalni stroj, vreča moke, »Agfa« fotoaparati in mnoga druga praktična darila. Cena srečke je 5.— din. Ne zamudite ugodne prilike, nabavite si takoj naše srečke. Naročite srečke pri našem društvu, ki vam jih bo takoj poslalo. Denarna nakazila na ček. račun 13.557 pri poštni hranilnici v Ljubljani. Sokoli in Sokolice! Kupujte naše srečke.

Obmejno kobansko Sokolsko društvo v Selnici ob Dravi je odločilo postaviti Sokolu lastno streho, da bo tudi v zimskem času uspešno vršil svoje zvišene naloge med obmejnimi kobanskim prebivalstvom. Malo nas je, ali imamo poguma, lotiti se dela tudi v najtežjih časih. Ne bojimo se nobenih žrtv, mi smo prepričani, da mora ravno meja danes biti najtrdnjša. Poletno delo naše edinice je po naših močeh uspešno, v zimi pa delo počiva, ker nimamo potrebnih

prostorov. Smo revni mejaši, a za gradnjo imamo pripravljene že vse zidne in strešne opeke. Naši domačini so nam obljubili, da bodo po svojih močeh prispevali k uresničenju naše zamisli. Trdno smo uverjeni, da bomo tudi tam, kjer bomo trkali in prosili pomoči naši meji, uslišani in podprti. Z zaupanjem gledamo v bodočnost, saj bratje Grahor Viktor, Volmajer Ivo in Kenda Maks, nam so jamstvo, da bo dobil Sokol v Selnici svojo lastno streho.

Prosvetar Sokolske župe Skoplje, brat M. Jovanović, priredio je sa bratom župskim prednjakom, dve filmske pretstave u Bitolju, 9. o. m., i jednu u Prilepu, 10. o. m. U Bitolju je prvog dana održana pretstava za učenike gimnazijskog internata i bogoslovije. Pored 280 daka bio je prisutan i general g. D. Ilić i rektor, Dr. Đorđević. Prikazivanje je ponovljeno isti dan za Upravu Sokolskog društva i starije dake. Prigodno predavanje održao je brat župski prosvetar. U Prilepu je bilo preko 600 gledalaca: daka gimnazije, sokola sviju kategorija itd. Prigodan govor i ovde je održao brat Jovanović. U oba mesta prikazivani su filmovi: Sokolsko hodočašće na Kajmakčalan, Sofijski slet 1939, Sahrana Kralja Aleksandra i dr. Moralni i propagandni uspeh je velik.

Sokolsko društvo u Kovačici, posle izvesnog zastoja, počelo je opet intenzivnijim radom, nakon što je došlo ponovo u posed svoje vežbaonice. Obnovljenje i rad muzičke sekcije, a tehnički i prosvetni rad su u punom zamahu. Vrše se velike pripreme za proslavu 1. decembra. Uprava je rešila da u idućoj godini povede snažnu akciju za granju doma.

Sokolsko društvo Subotica počelo je da održava, od početka oktobra, svake nedelje sokolska sela, sa zabavom za omladinu. Svake druge nedelje održavaju se pozorišne pretstave u sokolani, gde mladi diletanti nastupaju sa mnogo uspeha. U oči prvog decembra biće priredena svečana akademija u Gradskom pozorištu, za koju se vrše velike pripreme. Za drugi dan katoličkog Božića sprema se selo, pod »Jelkom«, za decu. Polovinom januara biće priredeno naraštajsko selo sa tombolom od kog će čist prihod ići u korist siromašnog naraštaja.

Sokolске свеганости на Цетињу

Sokolstvo Црне Горе прославило је на Цетињу годишњицу присајењења са осталом Југославијом. Нарочито је свечана прослава била на Цетињу, где је одржана, после благодарења, свечана соколска академија у препуној дворани Народнoг позоришта, коју је пригодним говором отворио старешина жупе, брат Гавро Милошевић, а предавање о значају дана одржао је Јован Контин. Изведено је још неколико тачака, које су као и говори биле пропраћене урнебесним овацијама јединству и слози. Са академије су упућени поздравни телеграми Њ. В. Краљу, Савезу Сокола и претседнику Извршног одбора Подгоричке народне скупштине.

Domovina

*Mati, moja domovina,
oj, kako si krasna ti;
ti na svetu si edina,
lepše svet še videl ni!*

*Tvoja jezera in gore
mi očarajo oči;
krasne so jutranje zore,
bajnih kaj je tu noči!*

*Mična tvoja so dekleta,
fantje krepki, hrabri so,
moč ljubezni vse prepleta,
a v bodočnost zre oko.*

*Bistra Sava, Krka, Drava
mi šumijo noč in dan;
njih šumenje me uspava
in zaziblje v sladki san...*

*A ko zjutraj zora vstane,
tja na gore pohitim,
pa mi v prsih dih zastane
in začuden obstrmim:*

*Morje! — Morje Adrijsko,
tebe čuval, branil bom!
Srce ljubi te slovansko,
ljubi Kralja, rod in dom.*

A. K.

Reči g. dr. Šubašića o jugoslovenstvu

Splitski »Narodni list« objavluje govor, što ga je današnji ban, Dr. Ivan Šubašić, još g. 1920 održao u Zagrebu, na svečanom dočeku Nj. Kr. Vis. Regenta Aleksandra, u ime omladine zagrebačkog univerziteta. Sadašnji ban Šubašić je u tom govoru kazao, da govori »u ime jugoslovenske omladine, omladine Vladara narodne krvi«, pa je podvukao da je »genij jugoslovenstva već od najstarijih vremena preo niti ujedinjenja Jugoslavije, koja u nerazdvojnim granicama nosi ostvarene težnje: Dušanovo carstvo, Krešimirovo kraljevstvo i iskupljeno proročanstvo slovenačkih knezova, veliku Sloveniju!»

Tako je!

Љубљанско „Јутро“ објављује чланак о пробуженој животной снази нашег народа, у коме између осталог каже:

Последњи дани су показали, да Јужна Србија није само српско питање, него исто тако хрватско и словеначко. Битољ није могуће отргнути од Југославије, једнако као ни било који други крај, без борбе на живот и смрт са свима Србима, Хрватима и Словенцима. Наш народ осећа инстинктивно, да нам је могуће само заједнички живот и зато је приправан да заједнички и умире, ако треба. Шта год се десило, ништа неће сломити нашу вољу, да по сваку цену очувамо своју независност, у непопуштеној државној заједници!»

Лист „Ријеч“ који излази у Славонском Броду, објављује разговор са г. В. Вилдером, сенатором, у коме се каже:

„Битно је данас слобода, независност наше заједничке куће. Нема друге могућности, нема другог поретка, који би Србима, Хрватима и Словенцима, као народу и као појединцима, дао боље услове за већу слободу и веће благодане, него ни пружа Југославија. Томе сазнању морали бисмо све подредити. Јачање унутарње fronte, опће солидарности у одбрани, може нам сачувати мир, а може нас пронијети живе и читаве кроз сваку невољу“

Oglasi i oglašivači u današnjem broju

Naši čitaoci mogu sami da se uvere, da smo ovako obilat i raznolik svečani broj, posvećen velikom Prazniku našeg narodnog i državnog ujedinjenja, mogli izdati, između ostalog i zato, što smo dobili tako velik i lep broj oglasa raznih naših uglednih privrednih i ostalih ustanova, i rodoljubivih trgovačkih i industrijskih firmi, jednako kao i pojedinačnih privrednika.

Svima koji su nam dali oglase, uredništvo »Sokolskog glasnika« izriče i ovim putem najsrdačniju hvalu, a ostaloj braći i ostalim dobrim Jugoslovenima stavlja ih kao primer, da se i oni na njih ugledaju, pa da oglašuju u »Sokolskom glasniku«. »Sokolski glasnik« je već danas toliko raširen i toliko čitan list, da se oglašavanje u njemu nesumnjivo isplaćuje, utoliko pre, što su cene oglasa srazmerno niske.

Pored ostalih cenjenih oglasa, ističemo naročito veliki broj oglasa iz Slovenačke, koji još jednom pokazuje, koliko su rodoljubivi Slovenci odani sokolskoj misli i koliko su spremni da podupru svaki rodoljubivi jugoslovenski napor.

Upozoravamo naše čitaoce, da pregledaju pomno sve te oglase i da se kod svojih nabavaka i potreba u prvom redu obrate baš onim firmama i ustanovama, koje svojim oglašavanjem podupiru »Sokolski glasnik«, i koje su time zaslužile da se sokolska i jugoslovenska publika na njih obraća.

Одликовање соколских стрелца

Ценећи патриотски и за војску од велике важности рад соколских јединица, са највишег места одобрено је, да се и чланови стрелачких отсека, друштва и чета, могу одликовати војничком медаљом »Добром стрелцу«, ако испуне услове, предвиђене Правилником, одштампаним у књизи »Потребна знања за соколске стрелачке отсеке«.

По овоме правилнику код појединих соколских јединица, код којих постоје стрелачки отсеци, извршене су утакмице по »Правилнику за извођење утакмица у гађању у соколству« (види исту књигу).

Савез Сокола примио је од Жупе Београд:

Соколско друштво Београд Матица, браћа: Костић Т. Бранко, чиновник, Бахтић Др. Ф. Франко, прив. чиновник, Атанасковић Р. Драгољуб, директор грађ. школе, Буђински К. Стеван, ђак, Мандић А. Лазар, трговачки путник, Новотни А. Отокар, банковни чиновник, Јовановић М. Милутин, ђак, Маринковић Ж. Добривоје, приватни намештеник, Томић М. Гојко, стругар, Ђоровић А. Јово, приватни чиновник, Буђински К. Рудолф, ђак, Жид А. Франко, наставник Војне Академије, Јовановић Ж. Владимир, ђак, Станковић С. Зоран, ђак, Марковић М. Коста, ђак.

Соколско друштво Београд V, браћа: Рељић С. Михаило, виши чиновник народне банке, Смиљанић Ј. Михаило, машиниста, Будислав М. Ивановић, службеник народне банке, Ђесаров Р. Василије, обућар и Павловић Чедомир, пешадијски наредник на служби у Краљевој Гарди.

Медаље и дипломе за одликовање добиће соколска друштва и чета преко жупе, а жеља је, да се медаље и дипломе предају одликованим на свечан начин.

Савез Сокола и са своје стране честита одликованим, и позива и осталу браћу, да се угледају на њих, за добро Краља и Отаџбине.

Збор жупских начелника Чешке Обце Соколске

Збор жупских начелника Ч. О. С. одржао је јесењи збор у Прагу, на коме су донети многи закључци за будући успешан рад. Збору је председавао начелник Ч. О. С. бр. др. А. Пехлат, а присутне начелнике свих жупа је поздравио и старешина Ч. О. С., бр. др. Ј. Келер. Из извештаја начелништва примљено је на знање припремање приручника за испите предјачких помоћника, штампање брошуре уговора Ч. О. С. са спортским Савезима и бројно стање регистрованих чланова и нараштајаца у појединим такмичарским гранама. Број тих чланова износи 3535 и нараштајаца 1371. Но ови бројеви ни из даљине не одговарају стварној опсежности соколског такмичења и броја такмичара. — Нарочита пажња обратиће се васпитању предјачка. Одобрено је календар школа који за 1941 год. садржи ове течајеве: 14 предјачких у Тиршевом дому, 6 специјалних ван Тиршевог дома, од којих ће бити два стручњачка, један простих грана, један боравка у природи и два излетничка. — Знатан део рада на збору посвећен је организацији, садржају такмичења и потребној изради нових такмичарских прописа. —

Пошто проучавање телесног васпитања захтева добар преглед све литературе телесног васпитања, Ч. О. С. издаваће библиографију телесног васпитања у облику нарочите картоке. Ради брже израде статистике, у години 1941 увешће се ново преуређени статистички подаци, обавезно за све жупе и друштва. — Ново установљена биографско-фотографска секција стараће се за васпитне филмове телесног васпитања. — Расправа о раду малих јединица изнела је драгоцено искуство и предлоге за будући рад. Утврђено је да се рад на соколском телесном васпитању све више шири и продубљује. Да би тај рад био успешан и убудуће, велики труд посветиће се школовању предјачка и сталном проучавању телесног васпитања.

Naši ljudi i prilike

Davno nekad grčki je mudrac svjetiljkom po sunčanu danu tražio čovjeka. Istorija ne kaže je li ga našao, ali da ga traži danas vrlo bi ga teško našao. Nu pojam traženja čovjeka veoma je elastičan i promjenljiv. I stalne deficijencije o čovjeku nema. Taj pojam varira prema tome, ko ga postavlja i kakav je onaj, ko ga postavlja: pojedinac, stalež, zajednica, narod, religija, nauka, filozofija itd. U nekim prošlim epohama, u kojima su dirigovale ustaljene ideje i načela, ili u kojima su socijalno uređenje i odnosi između pojedinaca, kasta i staleža bili čvrsti i od svakoga (od većine) odobreni, kao dobri, i karakter pojedinaca i skupina tipizirao se prema tim idejama i odnošajima. I odgoj je išao u tom smislu. Danas, u ovom haotičnom socijalnom previranju; u bijesnoj i grčevitoj vrbli bezbrojnih i kontradiktornih ideja i načela o pravlasti i pobjedu u svijetu; u ljudskom sudaru čovjeka-zvijeri protiv čovjeka; u negiranju i gaženju i božjih i ljudskih i moralnih zakona pri nabijanju trbuha; u trojaka položajima, u želji za neradom, za položajima, itd. skoro se ne bi moglo ni govoriti o čovjeku. I nehotice nameće se pitanje: može li se kroz istoriju moralne i kulturne evolucije — u želji da bi bio takav, ili pod utjecajem religije — idealizovali čovjeka i po-identificirali ga s Božanstvom, a on je u suštini svojoj stanovnik džungle, koja se zove: cio svijet.

Teško je poznavati i proučavati čovjeka, teško začu u prašumu njegove duše, njegovih čežnja i osjećaja. Teško je razumjeti one motive koji prouzrokuju djelovanje ljudi, ali uza sve to ipak čovjek je dijete Prirode u prvom redu, a u drugom je čedo svoga vremena. Prirodne i kulturno-socijalne potrebe jesu dvije osnovne baze, po kojima možemo da prosudimo ljude u svako doba i to obzirom na njihov lični stav prema društvenom poretku, događajima i promjenama, te obzirom na njihov rad za zajednicu.

Mi se nećemo u ovom članku baviti analizom tih općih pitanja. Nas interesuju ovdje ljudi: naši ljudi u našim prilikama!

Stranom posmatraču našega narodnog života, a osobito naših ljudi, činilo bi se sve nekim traganjem bez cilja, nekom neodređenošću, nekom težnjom ka haosu i što je najgore: nekarakternošću. Kao po onoj basni: svraka vuče žabu u visinu, rak u vodu, a kornjača po zemlji! Dječja dioba oko oraha: dok se oni svadaju, treći uzima jezgru, a njima daje lupinu. Dokaz nesamostalnosti i nezrelosti!

Duša cjelokupnog našeg jugoslovenskog naroda, u bitnosti je svojoj ista i jedna, jer je sve svoje fundamentalne karakteristike donijela sobom iz pradomovine. Kroz istoriju, pri mijenjanju životnih uslova, političkih događaja i socijalnog razvoja različito i nejednako u našim trima plemenima, logično je, da je i ona prvotna, zajednička duša izgubila ili potisnula u potsvijesni rezervoar neke osebine, a poprimila nove. (I na temelju tih novih, silom prilika, navučenih i površnih osebi- na, koje se nisu mogle učvrstiti u duši kao njezin sastavni dio, neki ljudi hoće i dokazuju da smo tri naroda). Po njima površan posmatrač sudi, da Srbi, Hrvati i Slovenci imaju različite karaktere. Prirodne potrebe, borba s drugim narodima, čuvanje vlastitog zemljišta stvarala je od mirnog Slovena u pradomovini nepredobivog ratnika na Balkanu, koji je znao »na gô nož i na zapetu pušku udariti«. Od velikih zadruga u staroj postojbini formirala se u novoj sve veća i veća

plemena, dok od svih tih plemena nisu postala tri jaka, velika plemena, koja su se borila za svoju samostalnost-teritorijalnu i za duhovno ujedinjavanje, izražavano nesvjesno u narodnoj književnosti narodnim rukotvorinama, a svjesno kroz djela naših ratnih i intelektualnih velikana. Na državno i socijalno uređenje djelovali su razni faktori u Evropi, a osobito se opaža kod nas Jugoslovena utjecaj Germana, Roma- na, Tatara i Turaka. A svako naše pleme poprimilo je više onih elemenata, u čijem su susjedstvu živjeli, te je i nerazborito i nepravedno prigovarati jedni drugima te razne utjecaje, kad niti smo svi »crni kao vuci, ni bijeli kao jancici«. Udruženi zajedno imamo i jednu homogenu dušu i narodni karakter, koji će nas instinktivno voditi napred i čuvati od štetnih utjecaja. Tko voli da se pozivlje na istoriju, onda istorijski događaji od dolaska na Balkan najbolji su dokaz o izdržljivosti i vitalnosti i rasnosti našeg, jugoslovenskog naroda. Razdvojeni: imaćemo samo jedan dio dobrih elemenata zajedničke psihe, a zadržaćemo sve one rdave, poprimljene od drugih. Dokaz je: politički i socijalni i nacionalni život Jugoslavije od 1918 do danas. A da su ti plemenski, rdavi utjecaji potisnuli onaj dio homogene rasne duše i izašli na površinu dominirajući i u politici i u javnom i privatnom životu dobar nam je dokaz razdoblje od ovo nekoliko zadnjih godina.

Vikalo se na centralizam. Sve zlo i nepravda dolazilo je od njega. Danas više nema tog centralizma. Jugoslovenstvo bila je etiketa, pod kojom su oni što su ga propagirali radili sve ono, što je bilo najgore u državi. Danas su u modi plemenska imena — stare hiljadugodišnje firme savremeno lakirane. I u njima stari ljudi. Djela im mirišu na svakojake uticaje i svačiji talog, samo ne na domaće porijeklo. »Čovjeka« nema, ni one svjetiljke, kojom bi mogao da se pronade.

Naši ljudi — odraz vremena i prilika — izobilije se, isprevrtaše, izokrenuše, ne postidiše se pred samim sobom i — jurnuše za sinekurama, položajima, častima i sadističkim željama svojim — otkriše golotinju svoju i ne nade se još nitko da ih pokrije. Tri firme omogućile trostruko polje rada. A Majka, duboko oborivši glavu, plače nijemim, besuznim plačem, koji joj ispija srž iz duše. Gdje je ljubav i poštovanje prema Majci! — To su već otrcani osjećaji, koji su se brojili u romantiku i sentimentalnost. Moderan je samo božanski, lični egoizam u svim svojim ispoljavanjima. Zrak je već prepun fraza o radu za zajednicu, o uzgoju osjećaja za kolektiv itd. S takovim parolama razmeću se i oni odozgo i oni odozdo. Jedni radi straha, drugi radi potrebe, a svima služe te fraze da prikriju svoje pohlepne i strastvene žudnje za podizanjem jedinog i samog svoga »Ja«.

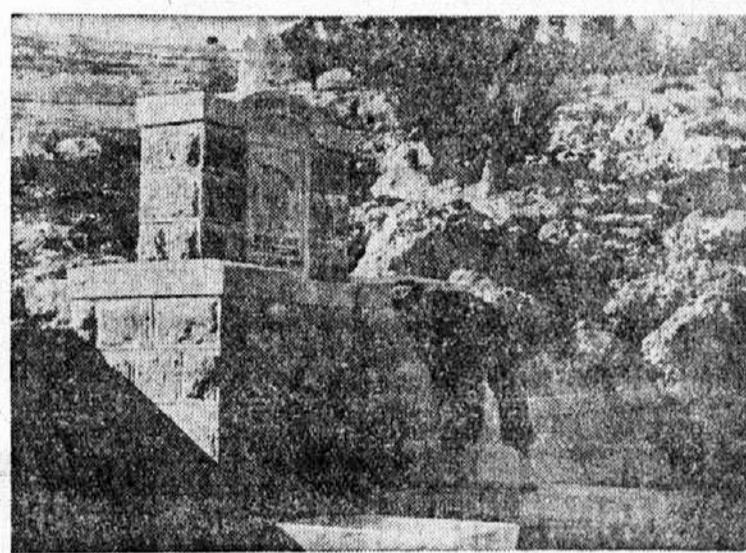
Što su naši ljudi uradili za zajednicu, a što za se? Kad bi se mogla da vagne jedna i druga strana, koja bi prevagnula i u kojemu bi smjeru stajale? Lični stav prema društvenom poretku, događajima i promjenama, bivšim i sadanjim — negativan je kod većine. — Jer nemamo ljudi, tj. onih i onakvih ljudi, koji se znadu izdići iznad vlastitih interesa i raditi za opće dobro, za Domovinu, jednu i jednaku Majku sve braće — mi sjećemo granu na kojoj sjedimo. Dok se sve snage i sve sposobnosti i sve fizičke, gospodarske i duhovne moći u cijelom svijetu sjedinjuju organi-

zuju za jedan zajednički cilj, dotle naši ljudi ostavljaju sudbinu Domovine nekom istoričkom pravu, rukama prividnosti ili sentimentalizmu susjeda.

Sve ove zle pojave kod nas mogu se razumjeti, ali se ne daju oprostiti. Kad ne bi izvan naših granica potresali se stožeri stare Evrope, mogli bismo i dozvoliti fermentaciju ovog društvenog taloga, dok ne izide sasvim na površinu i ne baci se. Ovako svaki je časak i važan i sudbonosan. Popustile su kočnice i morala i poštenja, sve ljudske i socijalne vrednote izgubile su vrijednost. I život je izgubio cijenu. Radi toga i ostalo je malo ljudi, malo karaktera, malo onih, koji imaju pred očima opći, zajednički Ideal, a danas baš nam takovih više nego ikada treba.

Ima li kod nas ljudi, koji imaju oči da vide i uši da čuju i ruke da energično postavljaju sve na svoje mjesto i upregnu milom ili silom svakoga, da radi za dobro jedne nam i zajedničke Majke Jugoslavije?

Josip Boko

Voda Knežak (Nevesinje) izradila Sok. župa Mostar 1939—1940, — U slavu Boga i pokoj duše Kralja Mučenika

Savezni smučarski tečaj za stariji muški naraštaj

Od 23 decembra do 4 januara 1941 održaće se osmodnevni Savezni smučarski tečaj za stariji muški naraštaj, od 16, 17, i 18 godina, na Kopaoniku, Jahorini i u župi Kranj.

Na Kopaoniku će se održati tečaj za naraštaje sa teritorija župa: Cetinje, Kragujevac, Novi Sad, Niš, Petrograd, Skoplje i Beograd.

Na Jahorini za župe: Banja Luka, Mostar, Sarajevo, Split, Osijek, Tuzla i Užice.

U župi Kranj za župe: Bjelovar, Celje, Karlovac, Kranj, Ljubljana, Maribor, Novo Mesto, Sušak, Šibenik, Varaždin i Zagreb.

Ovakav raspored učinjen je uglavnom radi župa koje imaju slabije razvijeno smučarstvo, kako bi one mogle poslati veći broj naraštajaca na tečaj, kao i radi jeftinijeg podvoza tečajaca.

Župe pod 1 i 2 daju po tri naraštajca u tečaj, a župe pod 3 daju po dva.

Na tečaj će se primiti: u župi Kranj, bolji smučari koji će se spremati za takmičare u alpskoj kombinaciji; — na Kopaoniku i Jahorini, bolji smučari koji će se spremati za takmičare, a isto tako i početnici; — naraštajci koji će se pripremati za radna organizovanja smučarstva po društvima i buduće smučarske vodnike.

Drugi broj „Naše Radosti“ za naraštaj i djecu

Izašao je iz štampe drugi broj »Naše Radosti«, lista za jugoslovenski sokolski naraštaj sa prilogom »Našim mališanima«, za sokolsku decu, ukrašen velikim brojem slika, vinjeta i crteža i pun raznolikog štiva za pouku i zabavu. Pored ostaloga, u ovom broju su članci: »Nismo slabi«, od J. Udickog, — »Padalci« med živalmi, »Kot hiša visoki valovi«, — »Kralj Matjažev zaklad«, — »Skakanje sa padobranom«, — »Galebovi«, priča F. Katarinića, — »Zgodovina letalskih rekordov«, — zatim nastavci iz prošlog broja: »Karadordeva zvezda i njeni vitezovi«, od Matešića, — »Bartik«, — »Brzina, brzina...«, — »Dodo«, od Katarinića itd. Od pesmica u ovom broju su »Kasna jesene od Mrežničkog«, »Školsko zvonce« od Dr. V. Rašića i »Kiča Sokolić« od Udickog. Napose je lep zemljopisni opis Pohorja sa slikama. Na omotu je »Kuća ču- da i druge zanimljivosti. — I u prilogu »Našim mališanima« ima lepih priča, pesmica i slika za naše najmlade.

Koliko je »Naša Radost« omiljena, najbolje svedoči činjenica, da je prvi broj za nekoliko dana potpuno razgrubljen, iako je štampan u znatno povećanoj nakladi, koja je za ovaj broj također povećana, ali je interes sve jači, pa upozoravamo braću i sestre, kao i sve jedinice, da na vreme se pretplate na »Našu Radost«. Pretplata je tako mala, da manja ne može biti: svega 10 (deset) dinara godišnje, a šalje se na čekovni račun, broj 57-686. Narudžbe slati upravi, Beograd, poštanski pretinac 342.

Upozoravamo sve pretplatnike »Naše radosti«, koji su zadržali 1 broj, da smo im poslali i 2 broj, te da ćemo ih zadužiti za pretplatu, koju molimo da nam pošaljete čekovnom uplatnicom, a koju ćemo priložiti 3 broju, koji će izaći iz štampe početkom decembra. Svi oni koji ne žele ostati pretplatnicima molimo da nam vrate primljene brojeve, jer su nam potrebni za nove pretplatnike.

Film „Golgota Srbije“

Naše domaće preduzeće, »Artistik film«, iz Beograda, izradilo je monumentalni film »Golgota Srbije«, koji je prikazivan prvi puta prošlog utorka za novinare, a koji po sadržaju i uspehoj tehničkoj obradi zaslužuje da prođe čitavu našu zemlju i da ga svi vide. Film će najpre biti davan u Beogradu.

Od sarajevskog atentata, pa sve do oslobođenja otadžbine i do veličanstvenog revija jugoslovenskih trupa, sve slike su snimljene na mestu zbivanja, praćene muzikom simfonijskog orkestra Kraljeve garde i zborom Akademskog pevačkog društva iz Zemuna. Umesto suvog opisivanja upotrebljeni su odlomci iz pera velikih ličnosti, koje su veličale hrabrost srpskih boraca. Nezaboravne su scene opsade Beograda, pa snimci bitaka na Ceru i dr., ali slike povlačenja srpske vojske kroz Albaniju, preko planina pokrivenim snegom i ledom, zapanjuju gledaoce i ispunjavaju svačije srce divljenjem prema junacima, kakve ne pozna istorija roda ljudskog! Svuda se vidi živa figura Regenta Aleksandra, čija pojava osvežuje i najizmučenije, kao i lik Kralja Petra Oslobođioca.

Slike se redaju dalje. Ratnici polaze na solunski front, gde se bore sa saveznicima i dobrovoljcima. Leševi, krv, haos, pustoš i smrt, carevali su na Kajmakčalanu! Ali pobjeda je sve te strahote nadjačala! Istovremeno gledamo užasne borbe oko Verdona i strašnu bitku kod Jitlanda, gde su hiljade mrtvih naše groznu smrt u valovima mora.

Sretna je bila zamisao, da se snimkom Kralja Petra II i Kneza Namesnika Pavla i revijom naših trupa kruniše ovaj komad. Jer sam pogled na sve rodove vojske naše, na avione, topove i tenkove, uleva pouzdanje! Jm.

POVRATAK BRATA BATE ATANACKOVIĆA U BEOGRAD

Posle dvomesečnog boravka br. Atanackovića, tajnika Saveznog prosvetnog odbora po službenoj potrebi u Kratovu, 27 novembra o. g. vratio se natrag u Beograd, pa je na istu dužnost vraćen.

Obaveštavamo svo članstvo da je ponovo preuzeo dužnost tajnika Saveznog prosvetnog odbora.

Вести из Словачке

Орган словачког министра унутрашњих послова, Шпање Маха, „Гардист“ отворио је оштру кампању против садашњег парламента у Словачкој, оптужујући га да саботирају изградњу национал-социјалистичке државе и да су раније били у служби Чеха. Парламенту је поднет захтев, да се поништи имунитет посланика Црногурскога и Моравчика због ширења неистинитих вести и због увреда словачких министара. „Гардист“ тражи потпуно укинуће парламента, па је лист „Словак“, за кога се сматра да је близак председнику владе, био присиљен да уђе у полемику са „Гардистом“.

Izložba ratnih umetnika

Udruženje ratnika slikara i vajara 1912—1918, priređuje od 1 do 10 decembra prvu veliku izložbu, skulpture i grafike, u Umetničkom paviljonu »Cvijete Zuzorić«. Kako ovo Udruženje ima visoke patriotske ciljeve, a radi se o umetnicima, koji su i na bojnopolju pokazali svoju vrednost, preporučamo i našem članstvu da izložbu u što većem broju poseti, da otkupi po neki rad, i da prisustvuje svečanom otvaranju, koje će biti obavljeno 1 decembra, u 11.30 sati.

Sokolstvo u Radio-emisiji Statue sokola preko Okeana

SOKOLSTVO U RADIO-EMISIJI PREKO OKEANA

Beogradska Radio stanica prvi put je emitovala sokolske vesti u prekookeanskoj emisiji za naše iseljenike u Severnoj i Južnoj Americi, u noći 27—28 novembra. Savez Sokola K. J. uputio je pozdrave svima sokolskim društvima i našim iseljenicima u Americi, i poslao im prve vesti o radu sokolstva u Americi i u otadžbini. Narociti apel uputio je na one jedinice, koje još nisu stupile u vezu sa Savezom SKJ, pozivajući ih, da se što pre stave u dodir sa braćom iz domovine.

Ove emisije davaće se od sada redovno dva puta nedeljno i doprineće mnogo snaženju sokolske i nacionalne misli u iseljeništvu.

НАШИ У АМЕРИЦИ

Просветни клуб наших Црногораца у Саут Чикагу, „Његош“ приредио је велику свечаност на успомену свог патрона, Владике Рада, која је била неочекивано посећена од бројног грађанства, а наполе од југословенске омладине.

Лакоатлетски савез наших исељеника у Северној Америци одредио је да се 1941 године, у марту месецу, одржи велика турнеја такмичења у баскет-балу, у Детроиту. Како у самом Детроиту, тако и у осталим варошима Америке, где се налазе друштва наших лакоатлетичара, врше се велике припреме за ову приредбу.

Коло сестара „Кнегиња Зорка“ решило је да сакупа биографије наших знаменитих и заслужних исељеника, у коју је сврху ступило у везу са и-

стоименим друштвом у Београду. И Коло сестара у Акрону имало је леп број приредаба, које су побудиле интерес и код остале публике. Ова удружења пропагирају у свакој прилици нашу уметност и културу у америчким савезним државама.

Највећи амерички лист наших исељеника, који излази на нашем језику, у Питсбургу, „Амерички Србобран“, донео је у броју од 28 септембра опширан чланак др. Милорада Драгића, о ходочашћу југословенског соколства на Кајмакчалану.

НАШЕ СОКОЛСТВО У ЈУЖНОЈ АМЕРИЦИ

Наше соколство у Јужној Америци из дана у дан је све активније. Наполе се истиче **Соколско друштво у Santiagu de Chile**, које је, поред низа sokolskih i nacionalnih manifestacija, počelo izdavanjem друштvenog glasila, ispunjenog, uz sokolsko štivo, i vestima iz domovine. List donosi i časove srpsko-hrvatskog jezika za omladinu iseljenika, koja ne zna dobro materinji jezik. Друштво је основано и читаонично, која poseduje brojna jugoslovenska i sokolska dela, a moli sve koji imaju raspoloživih knjiga za ovu knjižnicu, da im pošalju, preko Saveza Sokola K. J.

I sokolsko друштво у **Magallanesu** (Južna Argentina) također uspešno radi. Uprava, na čelu sa vrednim starešinom, Franjom Batričevićem, preduzela je niz novih akcija, u cilju okupljanja omladine i čuvanja narodne vesti.

Savez Sokola K. J. dao je izraditi statue sokola iz gipsa, patinirane, visoke 50, a široke 65 cm. Cena je 250 dinara. U cenu je uračunato i pakovanje, dok poštarinu plaća kupac. Skrećemo pažnju na to svima jedinicama, jer će im pomenute statue dobro doći za dekoraciju sokolskih pro-

storija. Statue se nabavljaju kod Saveza SKJ uz unapred poslani novac na čekovni račun br. 53.600.

ИЗ СОКОЛСКОГ ДРУШТВА БЕОГРАД I

Соколско друштво Београд I отпочело је са часовима вежбања у својој зимској вежбаоници, у Кнеза Павла улици број 24 са овим распоредом вежбања:

Мушка деца недељом од 9—10 часова. Женска деца недељом од 10—11 часова. Мушки нараштај I група понедељником и четвртом од 18.45 до 20.15 часова. Мушки нараштај II група уторником и петком од 20.45 до 21.45 часова, женски нараштај уторником и четвртом од 18.45 до 19.45 часова, чланови понедељником и четвртом од 20.30 до 21.30 часова, чланице уторником и петком од 19.45 до 20.45 часова. Старија браћа средом од 19.30 до 20.30 часова.

Познају се сва браћа и сестре: чланови, чланице, мушки и женски нараштај и мушка и женска деца да отсада редовно посећују часове вежбања у вежбаоници у Кнеза Павла ул. 24, јер се часови сем изузетних случајева, неће одржавати у вежбаоницама на летњем вежбалишту до идућег летњег периода вежбања.

KRATKE VESTI

Sokolska četa Donji Krčin, društvo Kruševac, priredila je izlet za 25 vežbača, u poljoprivrednu izložbu, u Niš. Tom prilikom posetili su i Cele kulu i razgledali varoš. Izletnici su, od Krčina do stanice i natrag, prewalkli 46 kilometara puta pešice.

ma moralo sudelovati čitavo petrogradsko muško gradanstvo. Slavni ruski vojskovođa, maršal Suvorov, također je u svakoj prilici isticao značenje telesnog odgoja. U svojoj knjizi »Veština pobeđe« je rekao, da se oficiri i vojnici moraju izveždati svi od reda u trčanju, hrvanju i penjanju.

„PUTNIK“

Planinsko-turistička revija Društva Fruška Gora, izašla je kao trobroj za septembra, oktobar i novembar i donosi niz članaka, opisa naše zemlje i njenih lepota, zatim nekoliko rasprava o turizmu. Kao dodatak listu nalazi se i vesnik Društva Fruška Gora. Godišnja pretplata 50 dinara. Uredništvo Novi Sad, Društvo Fruška Gora, Kraljice Marije 14/L.

Naraštajka iz Slovenije o Splitu, Sućurcu i Trogiru

Bilo je kasno jutro in brzovlak je hitel proti Splitu. Z bratom sva slonela pri oknu iz željno čakala, da bova prvič v življenju zagledala naš Jadran, naše morje, ki sva ga poznala iz pesmi in iz čudovitih pravljic. Opazovala sem kamenito pokrajino in jo primerjala z našimi gorenjskimi zelenimi livadami. Kar naenkrat vzklizne brat: »Morje! Miloša, ata! Morje!« V daljavi se je bleščalo, kakor velika, sinja cesta, morje. Sonce je pravkar vzhajalo in srebrna svetlava se je odbijala v morju, da je jemalo vid. Strmela sem v to krasoto in solze so mi stopile v oči. Naše morje! Preskromne so naše pesmi in premrzle, da bi mogle pričarati pred naše oči ta najlepši del naše zemlje. »V Splitu smo, iztopimole!« naju je opomnil oče. Odhiteli smo na obalo. Ogleđevala sem krasen parnik, ki je bil v pristanišču in primerjala kako bi izgledal, če bi ga prenesli v blejsko jezero. Občudovala sem tudi palme na obali in Dušan je v misli že kar plezal na nje. Prišel je k nama oče in naju opozoril, naj si ogleđava spomenik na obali. Na tem mestu so Splitčani 26. VII. 1910 prvič pozdravili bodočega jugoslovanskega kralja. Na istem mestu so ga izkrcali tudi zadnjikrat, ko se je vrnil mrtev v domovino. Srce se mi je stisnilo in pred oči so mi stopili oni strašni dnevi v mesecu oktobru l. 1934. Majhna sem bila še takrat in vso nesrečo sem spoznavala samo iz solza. Same solze povsod in če bi se še godili čudeži, bi se moral iz solza vzbuditi on, ki ga je umorila hudobija in zavist. Na spomeniku so napisane besede, ki jih je izrekel kralj Aleksander 20 IX: 1925. »Budite otšada kao i dosada verni čuvari našega mora, za vama čvrsto stoji ujedinjena otadžbina«. Njegove besede morajo ostati resnične. Jadran je naš, s krvjo priborjen in nihče ga nam ne sme in ne more vzeti.

Odpeljali smo se v naš novi dom, v Kaštel Sućurac. Ljubezniva gospodinja nas je pozdravila: »Zdravi bili! in nam ponudila smokve, ki so zelo sladke. Seveda je bila naša prva pot v sokolski dom, kjer je tudi kopališče. Zelo se mi je zdelo lepo, ker so imeli ljudje, ki smo jih srečavali, skoraj vsi sokolske znake. Tako bi moralo biti povsod, saj po znaku se Sokoli spoznamo. Najbolj me je zanimalo, če je morje tako strašno slano in mnogo bolj toplo kot naša Sava. »Pa zleziva v vodo, Dušan«, pravim. Kar naenkrat pa naju primejo za roke in noge in vržejo v morje. V Sućurcu namreč zelo radi mečejo ljudi v morje. Nesreča je bila samo ta, da sem pozabila zapreti usta in sem zato pravo dobro vedela koliko je slano morje. — Z brati in sestrami iz Sućurca smo se dobro razumeli, a predmet občudovanja pa je bil Tarzan (nar. Čirilo), ki je vedno najdalje zdržal pod vodo, gotovo samo malo manj kot pol ure. S ponosom so nam razkazali bratje svoj krasni sokolski dom, ki so si ga zgradili sami, ki pa je tudi res občudovanja vreden.

Neki dan smo se odločili, da si ogleđamo Trogir. Odpeljali smo se z motorno jadrnico. Čudovito lepa je kaštelanska obala. Povzod zeleno polje in na njem raste kakor v pravljici, pravo resnično grozdie. V ozadju pa mirno stoji sivi Kozjak. Povsod pa je razposajeno rajanje po vodi, povsod se čuje samo smeh in človek bi mislil, da v tem zemeljskem raji bivašil samo srečni ljudje. Ko pa sem se ozirala nazaj, uas je še

oddaleč pozdravljaj naš sućuranski sokolski dom.

V Divuljah pa smo občudovali velike sive ptiče, kako varno prilete v svoja gnezda. Plavati z njimi nad morjem, to bi bila sreča!

V Trogiru smo najprej ogledali cerkev. Z velikim zanimanjem sem poslušala razlogo raznih slik, ki sem jih deloma že poznala iz poteka zgodovine v šoli. Pokazali so nam tudi spominsko knjigo, v kateri so podpisane razne velike osebnosti. Prosili smo, naj nam pokažejo podpis kralja Aleksandra in kraljice Marije. Zadržalo mi je srce, ko sem zagledala, ko sem zagledala tvrde črke, ki jih je sam napisal naš nepozabni kralj. Kako smo bili takrat še srečni! Ko smo se vračali, je bilo morje nemirno. Valovi so nas oblivali, da smo bili čisto premočeni. Malo me je bilo strah, čeprav smo pluli blizu obale. Viskati in smeјati se, ko se morje tako peni in šumi, je pa tudi lepo.

Poseben dogodek je bil za mene, ko smo šli ponoči loviti ribe. Čudovit je bil pogled na morje, ko je luna sijala in razlivala po morju velikanski pramen srebrne svetlobe. Z nočno lučjo so privabili ribe in jih nabadali na ost. Vse je bilo tiho, le luči ribičev so se počasi premikale sem in tja, kot skrivnostne večje.

Tudi ponos Splita, prekrasni Marjan smo si ogledali. Res lep je Marjan, vendar sem pa želela, da bi mogla vsem Dalmatincem pokazati naše gorenjske naravne parke, da bi oni videli krasote Jugoslavije tudi na severni meji. Tarzan bi lahko postal pravi Tarzan, ker so naši gozdovi v primeri z dalmatinskimi res pravedžungle. Zamenjati bi morali, oni nam kos morja, mi pa njim našo zeleno Jelovico. Samo Triglava ne bi mogla dati, ker mora stalno stati na straži.

Obiskali smo tudi Solin, kjer so izkapanine iz rimske dobe. Videli smo v Splitu obrise Dioklecijanove palače. Poklonili smo se pred kamenitim sarkofagom dona Bulića. Še mnogo in mnogo zanimivega in lepega bi vam lahko povedala.

Res je krasna naša domovina, zelena Slovenija, vsa obdana od visokih gora, pravljijna Dalmacija, ovita s sinjim morjem. Zato pa jo ljubimo in čuvajmo, kot nam je ukazal z zadnjim dihom svoje bogate duše, naš viteški kralj. Samo še v Šomadijo bi rada, na Oplenac. Moja najisrčnejša želja je, nesti njemu rože, z naših vrvohov.

Horvat Miloša, naraštajka Sok. društva Radovičja

Папа о праведном миру

Приликом молитве за жртве рата, одржао је Папа говор, у коме је зажелео да се успостави праведан и трајан мир. Свети Отац је казао, да се треба мољити, да се разорена слога међу народима успостави праведним и општим поретком, који би се гемељно на принципима праведности и који би смирио страсти и уклањао узроке мржње и борбе, а који би осигурао свима народима удео на изворима благостања, у миру и слободи. Коначно је казао, да човек треба да не дозвољи себи, да чини оно, што не жели да се чини њему и његовој отаџбини.

НОВЕ НЈИГЕ И ЛИСТОВИ

„ПЛЕЈАДА ДИНАСТИЈЕ КАРАЂОРЂЕВИЋА“

У Београду је основана библиотека „Југословенски владари, великани и знаменити људи, која је, као прву свеску, издала књигу „Плејада династије Карађорђевића“, од А. Н. Јовићевића.

Књига обухвата 460 страна, а у њој су чланови династије Карађорђевића приказани у речи, слици, лирици, народној поезији, одабраним радовима наше и стране литературе и т. д. Приказани су нарочито Карађорђе, Кнез Александар Карађорђевић, Краљ Петар I и Краљ Александар. Врло вешто су пронађени и сакупљени одломци из најбољих домаћих и страних дела, која описују голему улогу ових великих владара у ослобођењу и подизању нашег народа и у стварању Југославије. Библиотека је била вођена мишљу, да је данас више но икада потребно указати на бесмртна дела династије Карађорђевића, која је оживотворила најлепше идеале југословенског народа.

Књига је укоричена и илустрована многобројним сликама, а цена јој је 100 дин.

„ПРВЕ ЖРТВЕ“

Брат Милош Т. Томашевић, шеф персоналног отсека Кр. Банске управе и Уредник Врбаских Новина“ у Б. Луци, родом из Фоче, написао је и ових дана штампао прву своју драму „Прве Жртве“.

Само дело, по својој садржини, још један је речит документ борбе и прегалаштва наше

предратне и ратне омладине у Босни, за националну слободу и Уједињење нашег народа.

Књига је стилски лепо обрађена па је стога приступачна широком народним масама. Написана је у три слике са предигром те се са лакоћом цело градиво може савладати и давати на соколским позорницама, тим пре што писац у њој описује, поред осталог и рад предратног Српског Сокола у Босни, чији је и сам писац био истакнути члан и радник.

Драма „Прве жртве“ од брата Милоша Томашевића, по својој вредности заслужује да нађе своје место у књижном свију сокoлских јединица. Књига стаје 20 динара и може се набавити директно од писца **Петар П. Алексић**

ИСТОРИЈА ТЕЛЕСНОГ ВАСПИТАЊА У РУСИЈИ

»TASS« javlja iz Moskve: Ovih dana izlazi iz štampe knjiga »История телесног васпитања у Русији«. Књига излази у три дела и почиње с поглављем о физичком одгоју код старих Slovena. Iz tog poglavlja vidimo da su stari slovenski narodi vrlo često priredivali utakmice u plivanju, trčanju, gađanju strelom i jahanju. Vrlo su zanimljiva poglavlja koja govore о првим početcima sistemaskog telesnog odgoja, za vlade Petra I. Car Petar osobito je vodio računa о телесном одгоју и војсци. U knjizi se doslovno citira neka njegova naredba, da svaki stanovnik Petrograda mora naučiti veslati i rukovati jedrom. Po njegovoj naredbi uvedene su redovno vežbe u veslanju na Nevi, u čemu je u grupa-

DOGAĐAJI U SVETU

Nakon pristupanja Madžarske trojnom paktu između Nemačke Italije i Japana, o čemu smo javili u prošlom broju „Sokolskog glasnika“, pristupile su tom paktu još i Rumunija i Slovačka. Govorilo se i o pristupu Španije i Bugarske tom istom paktu, ali poslednje vesti iz Berlina i Rima kažu, da u diplomatskoj akciji sila osovine trenutno nastupa izvesna pauza i da se za sada ne postavlja pitanje o prilazu Bugarske i Španije trojnom paktu.

Agencija »Tass« javlja iz Moskve, da nije tačna vest, koju je agencija »United Press« donela, o pisanju nemačkog lista »Hamburger Fremdenblatt«, a prema kojoj bi pristupanje Madžarske trojnom paktu bilo ostvareno u saradnji i sa potpunim pristankom Sovjetskog Saveza.

Vojničke operacije u italijansko-grčkom sukobu nastavljaju se i dalje. Italijani javljaju, da su evakuisali varoš Korču, a Grci tvrde da su napredovali zapadno od Moskopolja, koji se nalazi 15 km. na zapadu od Korče. a severu se bitke vode oko Podgradca na Ohridskom jezeru, a na jugu Grci javljaju, da njihove trupe napreduju dolinom Vojuje u pravcu Argirokastra. Italijani demantuju vesti, da bi izvestan broj talijanske vojske bio prešao na jugoslovensku teritoriju.

Najnovije saopštenje grčkog generalnog štaba javlja, da su Grci slomili italijanski otpor pred Podgradcem i, posle ogranečene borbe, zauzeli Podgradec. Iz Rima javljaju, da se na liniji Podgradec—Moskopolje sprema italijanska protuofanziva.

Pre nekoliko dana donosili su strani listovi vesti o vojnim pripremama Bugarske i o napetosti koja postoji na Balkanu. Sa tim u vezi, bugarski zvanični krugovi objavili su saopštenja, kojima demantuju, da se vrše bilo kakve agresivne pripreme prema Grčkoj, ili kojoj drugoj granici; a u novinskim izveštajima se tvrdi, da Bugarska želi i dalje da sačuva neutralan stav.

Govorilo se i o pristupanju Bugarske trojnom paktu, ali se iz Sofije javlja, da to sada nije aktuelno i da su nestinute vesti o putovanju bugarskih diplomata u inozemstvo. S tim u vezi je izazvala veliki interes poseta sovjetskog diplomate, g. Soboleva, koji je bio primljen u audijenciju od cara Borisa i od predsednika vlade. Iz Sofije se javlja, da »treba očekivati definitivno stabilizovanje prilika, ne samo u Bugarskoj već i na celom Balkanu«.

Vesti iz Turske također govore o popuštaju zategnutosti na Balkanu i o izgledima, da se na tom sektoru očuva mir. Odlučne mere koje je Turska bila preduzela u svom evropskom delu, bile su samo plod predostrožnosti, dok se inače izjavljuje, da se Turska ne smatra ugroženom. Što se tiče opšte spoljne politike Turske, štampa izjavljuje, da se ne može očekivati nikakav preokret u tom pravcu.

DNB javlja iz Bukurešta, da je jedna grupa legionara, u noći između utornika i srede, streljala 64 politička krivca, koji su se nalazili u vojnom zatvoru u Žilavi. Među streljanima se nalazi bivši predsednik vlade general Ardešanu, bivši šef policije general Marinesku, zatim general Bengliju, šef tajne službe Moru-

zov itd. Prema jednoj drugoj vesti DNB, kaže se, da je u toku dana streljano još nekoliko bivših političara, čija imena još nisu poznata. Istovremeno se javlja, da je uapšeno još mnogo bivših državnika, kao n. pr. bivši predsednici vlade, Džigurtu, Tataresku i Ardžetajanu, zatim bivši ministri Kamelijanu, Ilijašević itd. Zvanično se potvrđuju te vesti, a objavljeni komunique kažu, da vlada osuđuje ovo delo.

Agencija »Stefani« javlja iz Sofije, da je tamo izazvala pažnju izjava engleskog državnog potsekretara za spoljne poslove, g. Butlera, koji je kazao, da će nezavisnost i integritet Bugarske biti poštovana od Engleske na kraju rata, pod uslovom da Bugarska niti pasivno ne potpomaze sile osovine i da ne napada saveznike Velike Britanije. »Stefani« veli, da bugarski politički krugovi tu izjavu smatraju nastavkom britanskih intriga.

Strana štampa vrlo mnogo piše o napetosti na dalekom istoku i o golemim naporima za naoružanje Amerike, koji su u vezi sa time. Agencija »Stefani« javlja, da će američki ministar rata u januaru zatražiti od kongresa još pet milijardi dolara za naoružanje vojske od dva miliona ljudi. Listovi javljaju, da je nov državni budžet već gotov i da su u njemu predviđeni ogromni izdaci za vojsku. Američki general Marshall je izjavio, da je Americi potrebna vojska od preko tri miliona ljudi, za slučaj da bi bila uvučena u evropski rat. Iz Vašingtona se javlja, da su tvornice aviona u Baltimoru i San Diegu dobile porudžbinu od 2.000 hidroaviona za američku ratnu mornaricu.

Ruska štampa se bavi također ratnim pripremama na dalekom istoku i golemim naoružanjem Amerike, pa naročito podvlači važnost zajedničke, američko-britanske baze u Singapuru. Moskovski »Trud« piše, da su američki posmatrači u Engleskoj informirali američku vladu o otporu Velike Britanije, pa da je zato Amerika odlučila da se sve više angažuje u vojnoj saradnji sa Velikom Britanijom. Agencija »Reuter« ističe naročito izjavu američkog generala Yunga, koji je kazao, da je pun divljenja pre-

ma Englezima i da je moral stanovništva odličan. U vezi s time javlja, da je Amerika odlučila poslati u Englesku 26 novih velikih aviona, koji se zovu »leteće tvrđave«.

DNB javlja, 14 novembra, da je vanredni sud u Poznanju osudio na smrt 6 Poljaka, koji su se prošlim meseci ogrešili o život i imovinu Nemaca. U jednom drugom postupku osuđeno je na smrt 6 članova jedne poljske bande, koja je izvršila mnogo ubistava. Isti DNB javlja, da je preki sud u Varšavi 24 novembra osudio na smrt 4 Poljaka, zbog nedozvoljenog držanja oružja.

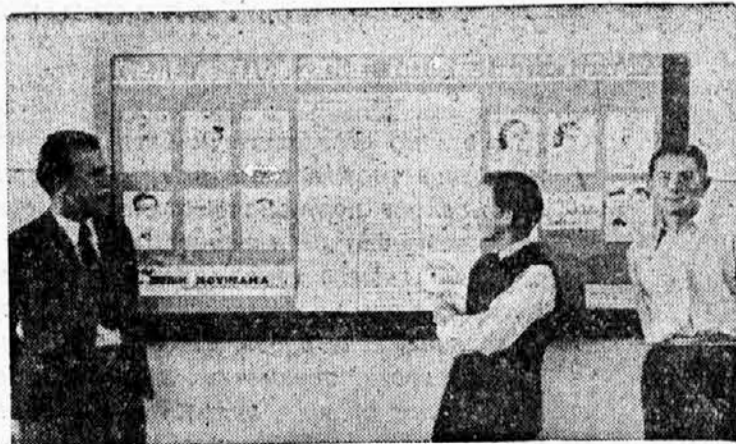
Savezno veće švajcarske republike je, na osnovu Zakona protiv protudržavne propagande i za zaštitu demokratije, odredilo da se rasturi »Nemački nacionalni pokret« u Švajcarskoj; da se o bustavi izdavanje listova tog pokreta, i da se onemogućiti osnivanje bilo kakve druge organizacije, koja bi išla za istim ciljevima. Odluka kaže, da je »Nemački nacionalni pokret išao za »nasilnom izmenom režima u Švajcarskoj, pomoću nezakonitih sredstava«. Francuski listovi javljaju također iz Berna, da su raspuštene sve nacionalsocijalističke organizacije u Švajcarskoj, koje su stajale pod uticajem Ernesta Hofmana, sa obrazloženjem, da su imale revolucionarne ciljeve.

Švajcarski listovi javljaju, da je najviši državni sud doneo presudu u veleizdajničkom procesu, u koji je bilo upleteno sedam stranaca i dva Švajcarca. Optuženi su imali nameru da vrše sabotažna dela, ali je pokušaj na vreme sprečen. Svi su osuđeni na doživotnu robiju.

Sokolstvo Skoplja za postradale u Bitolju

Sokolsko društvo Skoplje-Matica održalo je 25 novembra redovnu sednicu pod predsedništvom starešine arh. St. Gazikolovića. Sednici je prisustvovao i načelnik Župe, brat ing. Vojislav Pajić. Odlučeno je, da se na dan 7 decembra u svojim prostorijama održi bratsko veče sa igrankom, posvećeno Bitoljcima.

Zidne novine Sokolskog društva Borovo

Sokolsko društvo Borovo počelo je izdavanjem »Zidnih novina«, koje uređuje vredni društveni tajnik, brat Pavao Granjaš, uz pomoć braće J. Brandajsa i naraštajca Z. Solca. »Zidne novine« donose razne poučne članke, vesti iz sveta, zemlje i sokolstva, šaljive karikature, zabavni mate-

rijal itd. a namenjene su celokupnom članstvu. Članke pišu i sestre. Tako su u prošlom broju pisale: s. S. Đurić, naraštajka i s. B. Batos. Interes za »Zidne novine« je vrlo velik kod sveukupno članstva. Za 1 decembra sprema brat urednik »svečani broj«.

Ukaz današnjice:

Proizvoditi više poljoprivrednih proizvoda!

Danas uvida svaki čovek, bio varošanin ili seljak, bio radnik ili činovnik, bio bogat ili siromah, da je pitanje dovoljne ishrane naroda, i to svih narodnih slojeva podjednako, najvažnije narodno i državno pitanje.

Kroz prošlih 20 godina nismo osetili svu težinu ovog pitanja, i to iz jednostavnog razloga, što je naša poljoprivreda ipak proizvodila dovoljno životnih namirnica za ishranu našeg naroda. Izvoz poljoprivrednih proizvoda bio je međutim otežan zbog jake konkurencije prekomorskih agrarnih država, koje su dovozele svoje poljoprivredne proizvode na evropsko tržište, po nižim cenama od onih koje su tražili naši seljaci. Svetske tržišne cene bile su niže od naših proizvodnih troškova.

Današnje ratne prilike, u kojima se Evropa nalazi, iz temelja su promenile pitanje narodne ishrane. Što više: u nekim predelima evropske celine oskudica u životnim namirnicama vrlo je velika i narodi će u poljoprivredno deficitarnim predelima Evrope, radi nemogućnosti uvoza hrane iz prekomorskih država, morati preko ove zime uvesti krajnu racionalizaciju hrane i ostalih životnih namirnica.

Naša agrarna politika trebala je u toku prošlih decenija podići nivo naše poljoprivredne proizvodnje, kako bismo sada, u prilikama u kojima se nalazimo, mogli odmah preći na jaču upotrebu veštačkih gnojiva. Ako samo pomislimo koliko biljnih hraniva se gubi neiskorišćeno, usled neuređenih dubrišta, koliko je poljoprivrednih površina zamočvarenih i neiskorišćenih, itd. dodemo do zaključka, da bi bilo potrebno urediti najpre sve te nedostatke.

Da bismo ipak, uprkos tome, dobili za današnje prilike zadovoljavajuće žetvene prinose, potrebno je raspoloživu zemlju dobrom obradom i dubrenjem, stajskim i veštačkim gnojem, iskoristiti što bolje. Za naše prilike treba (obzirom na to što seljak nije dovoljno upućen u upotrebu veštačkih gnojiva) preporučiti upotrebu potpunih gnojiva u kojima se nalaze sve, biljci neophodno potrebne hranive tvari, a te su: Azot (dušik), fosforne kiseline, kalij i vapno (kreč). Danas troši naš seljak, u koliko u opšte troši veštačko dubrivo i kupuje ga u najviše slučajeva pod imenom »veštačko dubrivo«, od agenata jednostrana dubriva, koja su dođuše jeftinija, ali za naše prilike manje efikasna. Mnogo puta nema ni očekivanih uspeha i tako seljak izgubi poverenje u sva, takva i slična pomoćna sredstva. Kupnjom »potpunih dubriva«, kao što je napr. Nitrofoskal, seljak ne može pogrešiti.

U našoj državi imamo jaku industriju veštačkih djubriva, koja veći deo svoje proizvodnje vapanog dušika (cianamida), izvozi u Italiju, Nemačku i druge zemlje.

Veštačka gnojiva su za svako napredno i intenzivno gazdovanje (koje se karakteriše, između ostalog, u visokim žetvenim prinosema po jedinici obradljive površine!) neophodno potrebno proizvodno sredstvo. Posle svetskog rata, 1914—1918, potrošnja veštačkih dubriva gotovo se udvostručila. Potrošnja napr. azota iznosila je pre svetskog rata ukupno 700 hiljada tona, u svima državama sveta. U godini 1929/1930 svetska poljoprivreda trošila je 1.800.000 tona azota, to jest 2 i

po puta više od predratne potrošnje. U godinama poljoprivredne krize potrošnja je nekoliko opala, ali je opet porasla u godini 1937 i 1938, na 2.500.000 tona čistog azota. Potrošnja veštačkih dubriva je međutim prošle i ove godine naročito porasla u evropskim državama, a u prvom redu u državama, koje pripadaju osovini.

Te brojke dokazuju, da je svetski rat naučio gusto naseljene države srednje i zapadne Evrope, da je moguće jedino racionalnom upotrebom veštačkih dubriva podići poljoprivrednu proizvodnju i na taj način osigurati ishranu stanovništva. Danas nastoje sve evropske države, da proizvedu same sve što trebaju, i da budu tako što manje ovisne o uvozu. Dakle veštačka dubriva postala su neophodno potrebno pripomoćno sredstvo u poljoprivredi. Kazali smo: pripomoćno sredstvo, i to zato, jer je stajsko dubre ostalo i biće uvek osnovno dubrivo. Stajsko dubre predstavlja fizikalno i biološko sredstvo; to znači da svojom organskom masom i bakterijama održava zemlju vlažnu, poroznu i živu. Po sadržaju biljnih hranivih tvari, međutim, stajsko dubre dosta je siromašno. U 100 kg stajskog dubra ima oko pola kila azota, 1/4 kg fosforne kiseline i nešto više od 1/2 kg kalija. To ovisi o materiji koju seljak upotrebljava za stajlju. Ako uporedimo količinu hranivih sastojaka stajskog gnojiva sa veštačkim gnojivom, vidimo, da 5 kg Nitrofoskala ima istu količinu hranivih tvari, kao što se nalazi u 100 kg stajskog dubra. U 100 kg Nitrofoskala Z, nalazi se na ime 8 kg azota, 12 kg fosforne kiseline 6% topive u 2% cit. kiseline, 8 kg kalija i 30 kg kreča. U 100 kg vapnenog dušika (cianamida) nalazi se 16 kg azota i oko 60 kg kreča. U 100 kg superfosfata nalazi se samo 16 kg fosforne kiseline.

Nitrofoskal Z i vapneni dušik dolaze u obzir za dubrenje u jesen, zimu, i u rano proleće. Ova dubriva proizvodi Tvornica dušika d.d. Ruše, u Rušama kraj Maribora.

Vapneni dušik i Nitrofoskal Z mogu se upotrebiti za dubrenje svih poljoprivrednih kultura. Za kulture na lakšem tlu upotrebljava se za gnojenje Nitrofoskal Z, za kulture na težem tlu upotrebljava se vapneni dušik. Vapneni dušik služi kao vrlo dobro dopunsko dubrivo u svim onim slučajevima, kad poljoprivredniku nedostaje stajskog gnojiva, a zemlja je siromašna u azotu.

Kod upotrebe ovih dubriva treba obratiti pažnju na nekoliko svojstava tih dubriva. Kod svog rastvaranja u zemlji, djeluje dubrivo dosta oštro na zelenu biljku. Zbog toga treba gnojiti redovno pre setve i gnojivo na sirovo brazdu i drljačom dobro promešati zemljom. Gnojivo ne sme se sejati zajedno sa semenom. Za jedno jutro potrebno je oko 100 do 150 kg pomenutog veštačkog dubriva.

Ako je ozimina već iznikla, može se lepeg sunčanog dana posejati gnojivo »na zeleno« (na glavu), do 100 kg na kat. jutro. Na glavu može se sejati veštačko dubrivo i rano u proleće.

Nitrofoskal Z je vrlo efikasno dubrivo i za vinograde, voćnjake i livade, koje treba gnojiti, ako nema snega u zimskim mesecima, ili rano u proleće, pre nego vegetacija krene.

Kod današnjih cena poljoprivrednih proizvoda, isplati se upo-

treba veštačkih đubriva više nego ikad.
Zemljoradnici, udvostručite pri-nose vaših obradljivih površina pravilnom upotrebom veštačkih đubriva; pomognite na taj način svom narodu i državi.

Zbog prevoznih troškova, treba sakupljati narudžbe za vagon-ske pošiljke. Narudžbe treba sla-ti, preko organizacije, Tvornici dušika d. d. Ruše u Rušama kraj Maribora. (57-1)

Američka i japanska ratna mornarica

Obzirom na sve jaču napetost između Amerike i Japana, treba istaći, da bi sukob između te dve države mogao da se razvija u glavnom na moru. Zato je važno uporediti stanje američke i japanske ratne mornarice. I ako su, po starosti i po tonaži, prilično jed-nake, američka je mornarica, što se tiče velikih brodova, mnogo jača od japanske, u srazmeru 15 prema 9. Pored toga je jača i u artiljeriskom naoružanju, jer ima 124 topa od 350, i 24 topa od 408, dok japanski bojni brodovi imaju svega 80 topova po 356 i 16 topova po 408. Japanski bojni brodovi su doduše brži od ame-ričkih, jer prave 22 čvora na sat, a najmoderniji čak i 26 čvorova, dok najbrži američki brod, »Mi-sisipi«, pravi 21 čvor. Jedna i druga mornarica ima po 6 nosa-ča aviona i otprilike isti broj kr-starica. Ali među američkim kr-staricama ima 8 teških. Ameri-

čka flota je jača i u razaračima (220 prema 118) i u podmornica-ma (94 prema 64). Sem toga, Amerika gradi 6 novih bojnih brodova, koji će stupiti u službu g. 1941, dok Japan gradi samo 4. Ti novi japanski brodovi imaju međutim 45.000 tona, dok ameri-čki imaju 35.000 tona; ali novi japanski kolosi mogu teško da budu gotovi pre 1943 g.

Opšte stanje američke ratne flote izgleda danas ovako: Se-vero Američka Unija ima sve za-jedno 688 pomorskih ratnih je-dinica. Od toga je 15 velikih bojnih brodova, 6 matičnih bro-dova za avione, 37 krstarica, 197 razarača, 103 podmornice. Pored toga se nalazi u gradnji 10 veli-kih bojnih brodova, a 7 ih je po-ručeno; što bi sa dosadašnjim dalo 32 velika bojna broda. Ma-tičnih brodova za avione nalazi se takođe u gradnji 4, a 8 ih je poručeno. U gradnji se nalazi i 21 krstarica, a 27 ih je poruče-no. Isto tako se nalazi u gradnji 56 razarača (115 poručenih) i 39 podmornica (43 poručene).

Садржина соколских листова

»BRATSTVO«

Glasnik Sokolske župe Osijek donosi biran sadržaj u 11 broju, za novembar, između koga se o-sobito ističe uvodnik „Sokolstvo na svom putu“, koji završava re-čima:

„Sokolstvo, kao etički i moralni, dakle kao i duhovni pokret u svo-joj suštini, ostaje stalno na svom

putu i kao nepomirljiv borac za najviše ideale Otadžbine i Čovečanstva odbija od sebe sve recep-te suvišnih diagnostičara i njih-ovih zabluda, kao i sva izazivanja sitničavih neprijatelja“.

Zanimljivi su i članci „Pogrešili smo“, „Šest nedelja u sarajevskoj sokolani“ itd. I „Naraštajska stra-na“ obiluje priložima mladih sa-radnika. Ovaj je broj takođe pun i ilustracija.

„SOKOLSKI ŽIVOT“

List subotičkog sokolstva po-svetio je čitav svoj 17 broj bratu Nenadu Rajiću, bivšem: starešini društva Subotica-Matica, prilikom

njegovog odlaska iz Subotice, o čemu je već javio opširno i „So-kolski Glasnik“. List donosi i o-biman pregled društvenog rada u kom su kao novina uvedene pozorišne pretstave svake druge ne-delje. Naročito su uspeh pobudile komedije „Dvojniki“ i „Glupi zet“.

»VESTNIK LJUBLJANSKEGA SOKOLA«

Izašao je broj 4, za novembar, vesnika Ljubljanskog Sokola, sa zanimljivim sadržajem u tekstu i slikama. Dr. V. Murnik napisao je uvodnik. Većina članaka po-svećena je pitanju gradnje do-ma, o čemu opširno pišu braća Dr. V. Ravnihar, Dr. I. Pustišek,

Ing. N. Perko i dr. S tim u vezi je raspisana i anketa, na čelu sa odgovorom brata Gangla. Svi od-govori ističu potrebu gradnje samostalnog Sokolskog doma za Soko Ljubljana-Matica.

»SOKOLSKA VOLJA«

Glasilu ljubljanskog sokolstva u 187 broju donosi raznovrstan sadržaj, između koga se napose ističe uvodni članak, »Korak na-pred«, u kome se pledira za os-nivanje sokolskih bratstava i po-vereništava u svakom selu Ju-goslavije, kako bi se ustrajnim radom ostvarila davna želja svih Sokola: »Ko Jugosloven, taj Soko!

„INKA“

mastilo, tu-ševi, lepila su odličnog kvaliteta

„INKA“

proizvodnja mastila i kemikalija

TRAŽITE NAŠA MASTILA ZA NALIVERA

ZEMUN

Kr. Petra ul. 57
Tel. br. 37-079

(56-1)

Гимназија за самоуке

Људи запослени у свом звању могу, да заврше по-једине разреде па и целу гимназију. По положеном испигу могу, да се упишу на Универзитет, а да ни један дан нису седели у школским клупама. Више хиљада грађана, у старости од 15 па до 50 година положили су испите гимназије учећи код своје куће помоћу штампаних свезака „ВИДОВИЋЕВЕ ГИМНАЗИЈЕ“ за самоуке. Дирекција школе шаље поштом својим ученицима све-ске за учење, писмене задатке о методу раду, задатке које треба решавати и све друго што спада у систем ове јединствене школе. Ученици решавају добивене за-датке и науче градиво појединих предмета, те доставља-ју Дирекцији школе решено градиво на преглед и ко-ректuru. Тако су ученици у сталној писменој вези са својим професорима.

Овај систем школе, покрај тога што је педагошки испробан и успешан, јер „ВИДОВИЋЕВА“ дописна школа за самоуке постоји већ 15 година, још је врло јефтина, јер за два разреда годишње плаћа се месечно само Динара 60.—

АДРЕСА: „Видовићева“ дописна школа за самоуке, Београд, Бријанова улица број 15, телефон 26-819.

50-1

ЧАСОВНИЧАР И ЛУВЕЛПР М. МИТРОВИЋ

Теразије 22 (до Москве)

има швајцарских часовника за руку и џеп, златног на-кита, кристала, сре-бра, пехара и плакета

Браћи и сестрама попуст
Цене врло солидне. Стручан рад
Тражите цене за израду
клинаца и значака (3-ст)

HONNER
TRAŽITE BESPLATAN CENOVNIK
SCALA
БЕОГРАД КРАЉА МИЛАНА 9 ТЕЛ. 20-333

5—st

„ГРАНАД“

ТРГОВАЧНО ОДЕЉЕЊЕ

Власници:

Г р а н а д а д и Фил. В. Ашковић БЕОГРАД, Кнеза Павла 9 Телефон 20-929

Има велико стовариште и бави се продајом на мало и велико гвожђарским и грађевинским материјалом и то: цемент портланд Беочински, специјалан цемент (брзо-везујући) бели цемент за фасаде и степенице, бетонско гвожђе свих димензија, трегера (гвоздених носача), свих профила жице, ексера, трске, паркета, шперплоча, пене плоча. Свих врста изолирајућег мате-ријала, креча, керамичких плочица. Шамотних цигла и шамотног брашна, линолеума свих десена. Извођење ксилолит патосе. Целокупни материјал за ксилолит па-тосе, ашове, пијуке, лопате, гвоздена колица, свињска длака, бетонска вратанца и други гвожђарски и грађе-вински материјал.

52-1

ZA DAME

MANTLOVI haljine i bluze

NAJVEĆI IZBOR U SPECIJALNOJ RAD-NJI ŽENSKЕ KONFEKCIJE

„ТОГА“

PINKAS I KOMP. Beograd
Кнез Михаилова бр. 8 (угао)
(6—11)

**Шведњакер
герџа**

Калица

за ГОТОВО
и на отпла-
ту најпо-
вољније

**КОД ФИРМЕ
„ИЗВОР“**

**БЕОГРАД,
Палмотићева 13
51-1**

TRGOTOVINA MARIBOR

zaloga galanterije, pletenin, papirja itd. na veliko in na drobno

(17-1)

Veletrgovina z železnino

PINTER & LENARD, MARIBOR, ALEKSANDROVA C. 34.

OGLEJTE SI NAŠO ZALOGO! PREPRIČAJTE SE O CENAH!

(18-1)

Hotel

„Mariborski dvor“

Maribor

Podpuni komfort

Telefon 23-02

(19-1)

Posojilnica Narodni dom

v Mariboru

zadruga z omejenim jamstvom

Najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru.

Deležna glavnica 600.000 Dinarjev.

Rezervni skladi 12 milijonov Dinarjev.

(20-1)

HERMIES

Enoletni trgovski tečaj Slov. trgov. društva v Mariboru v prostorih drž. trg. akademije, Zrinjskega trg 1.

Omogoča staršem, da pri nizki šolnini preskrbe svojim otrokom v enem letu temeljito znanje v trgovinskih predmetih — Le praktičen pouk — 38 tedenskih ur — 14 predmetov — poučujejo profesorji drž. trg. akademije.

Priporoča trgovskim, industrijskim in obrtnim podjetjem svoje absolvente(kinje) za pisarniško službo. Končni izpiti jamčijo za dovoljno znanje. Priznalna pisma šefov dosedanjih absolventov. Zahtevajte prospekte!

(22-1)

IVAN KRAVOS, MARIBOR

ALEKSANDROVA C. 13 — TELEFON 22-07

(23-1)

Hotel
Restaurant **„Novi svet“**

Lastnik: Josip Povodnik
Maribor, Jurčičeva ul. št. 7
Telefon 22-25
Brači i sestrama se
preporuča sa 10% popusta.

(24-1)

Samo plašč in obleka po meri

odgovarja

Vaši postavi

in Vašemu okusu

Dobro in okusno oblečene dame in gospodje kupujejo za svoje obleke blago najboljše kvalitete, ki jo ima v bogati in veliki izbiri

Franjo Majer, Maribor, Glavni trg 9

(25-1)

CINKARNE d.d.

CELJE

Osnovana 1923. god., kada je preuzela poslovanje dotadanje
Državne cinkarne osnovane već 1873. godine

Preraduje i iskorišćava cinkovu rudu i cink

Glavni proizvodi Cinkarne d.d.:

cink, sirov i rafiniran u blokovima, fini cink
cinkovi limovi svih dimenzija,
olovni limovi svih dimenzija,
cinkovi prah,
cinkove ploče polirane za autotipiju,
litografiju, of-sett,

sumporna kiselina, glover pa i koncentrirana,
zelena galica (gvoždene vitriol),
cinkovo belilo marke „Briljant“,
glauberova sol,
katran (ter)

Glavno zastupstvo za prodaju fabrikata Cinkarne d. d. ima firma:

Metalno akcionarsko društvo - BEOGRAD
Karađorđeva 1.,

koje vrši veleprodaju te ima stalno na stovarištu: modru galicu (plavi kamen), lito-
pon, minium, kalaj u blokovima pa i šipkama, aluminijum, bakar, antimon.
Pored toga firma trguje i starim metalima i otpacima metala svih vrsti. 10-11

„ELKA“

Telefon 181

TEKSTILNA TOVARNA CELJE

SPODNJA HUDINJA

Izdeluje vse vrste bombažnih tkanin v pri-
znano dobri kvaliteti in stalnih barvah.

Cenjene odjemalce vabimo na
ogled moderno urejene tovarne.

»ELKA« tekstilna tovarna - Celje - Lastnik: LEO KUDIŠ

12-1

Celjska posojilnica d.d. v Celju

je najstarejši narodni denarni zavod v Celju

Vse hranilne vloge, vložene pri **CELJSKI POSOJILNICI D.D. V CELJU**

so varno naložene, se ugodno obrestujejo in se izplačujejo točno v gotovini.

Denar, naložek v domač denarni zavod, donša koristi vsemu domačemu narodnemu gospodarstvu.

NALAGAJTE
SVOJE PRIHRANKE V **CELJSKI POSOJILNICI d.d. V CELJU - NARODNI DOM**

Centrala: CELJE, Narodni dom -- Podružnice: MARIBOR, SOŠTANJ -- Telefon št. 22 -- Poštanski ček. račun 10.591

SAVINJSKA POSOJILNICA V ŽALCU

Registrovana zadruga z neomejeno zavezo. Ustanovljena 1881

HMELJARJI!

Nalagajte denar pri
domaćem zavodu!

Račun Poštne hranilnice št. 10.994
Brzjavke: „Posojilnica“ Telefon št. 2

Nudi popolno varnost za
vloge na hranilne knjižice
in v tekočem računu ter
jih obrestuje najugodneje

BLAGAJNIŠKE URE:
ob delavnikih od 8.do 12.in od 15.do 17.

(42-1)

SOKOLSKA KREDITNA ZADRUGA Z OMEJENIM JAMSTVOM — MARIBOR

43-1

Modna trgovina *Anton Paš*

MARIBOR, SLOVENSKA ULICA 4

44-1

KLIŠEJE VSEH
VRST
IZDELUJE **KLIŠARNA**
LJUBLJANA, DALMATINOVA 13 ST. IDEU

45-1

Kupujte **V. LESJAK**
iz naše
modne
zaloge!
DAMSKA IN MOŠKA MODA
Ljubljana, Selenburgova in Hotel Slon

46-1

Preko 30 let
obstoja slastičarna *Tlich* v Mariboru

Slovenska ulica 6, podružnica Meljska 2

JOS. TICHY i dr.

trgovina - elektrotehnično podjetje
MARIBOR, Slovenska ulica 13, tel. 27-56

47-1

REZERVIRANO

48-1

Sokolom priporočamo „Gostilno pri Turistu“ Maribor, Betnavska cesta

49-1

Manojlović i Vujasinović - Split Modno manufakturna trgovina
Poljana Kralja Tomislava br. 2 (26-1)

ROJNIK IVAN Slovenjgradec (27-1)

Ivan Mikolič tvornica metrova
Slovenjgradec (28-1)

Čitajte knjige
IGNACA KOPRIVCA (29-1)

Pripadnikom
sokola se
priporoča gostilna

„Figovec“

HOČEVAR
FRANC

LJUBLJANA
Tyrševa ul. 13 (31-1)

PETER STEPIČ

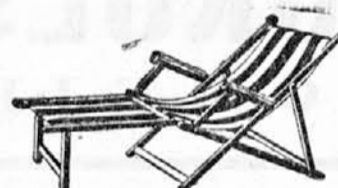
lastnik

MIRKO STEPIČ

VELETRGOVINA
VINA

LJUBLJANA VII. (32-1)

Zahtevajte
ilustrovani cenik

A. MISLEJ

C E L J E (33-1)

Vse vrste gumirane in ne-
gumirane etikete na papir-
ju in kartonu, za različne
potrebe. Štampilje iz gu-
mija in kovine, ter vsa gra-
verska dela. Delo solidno
in zmerne cene. (34-1)

T U R K

spedicija — Prosto javno
skladišče - LJUBLJANA

PREVZIMA:

Ocarinjene

uvoznih in izvoznih pošiljk to hitro,
sk. bno in po najnižji tarifi. Revizija
pravičnosti zaračunanja carine in vse
informacije brezplačno.

VINARJEVA CESTA ŠT. 33 (nasproti
nove carinarnice) Telefon št. 24-59

Prevažanje

vsakovrsnega blaga, kuriva, strojev,
selitve v Ljubljani in izven Ljubljane
z vozovi in avtomobili in to hitro ter
po nizki ceni.

MASARYKOVA CESTA ŠT. 9 (na-
sproti mestne elektrarne) Tel. št. 21-57

Vskladiščenje

raznega blaga kot tudi poklštva v vlast-
nem, mestne trošarine in
uvozine prostem

JAVNEM SKLADIŠČU. Obskrba inkaso —
povzetij. - KOTNIKOVA ULICA ŠT. 12
(nasproti mestne elektrarne) T. št. 30-73 (35-1)

Najveće uspehe

na takmičenju sleta g. 1941 postići ćete
ako veźbate na spravama specijalne

TVORNICE GIMNASTIČKIH SPRAVA

J. Gražem
RIBNICA
OSNOVANA g. 1881

(36-1)

DELNIŠKA DRUŽBA PIVOVARNE UNION V LJUBLJANI

priporoča svoje izborne izdelke:

s v e t l o i n č r n o

U N I O N P I V O

v sodih in steklenicah

PEKOVSKI KVASAC**I N Š P I R I T V S E H V R S T**

13-1

Ljubljanska kreditna**banka u Ljubljani****Filijale:**Beograd, Celje, Kranj, Maribor,
Ptuj, Rakek, Slovenj Gradec,
Split, Šibenik, ZagrebPrima uloške na štedne knjižice i
tekuće račune uz najpogodnije uka-
mačivanje, financira trgovinu i indu-
striju te vrši sve bankovne poslove
brzo i kulantno.

14-1

Požar**provala****nezgoda****život**

kao i sve ostale vrste osiguranja vodi

SLAVIJAJugoslovenska osiguravajuća banka
U LJUBLJANIEkspoziture: **LJUBLJANA**
u novoj zgradi — GAJEVA UL. 2Podružnice: Beograd, Novi Sad,
Osijek, Sarajevo,
Split, Zagreb.Centrala: Celje, Maribor,
Skoplje, Vršac.**Z A S T U P S T V A S V U D A**

15-1

Jos. Bergman**Parna topilnica loja • industrija črev****Ljubljana****POLJANSKA CESTA ŠT. 85-87 — TELEFON ŠTEV. 20-61**

16-1

JOS. BENKO

Murska Sobota Tel. št. 8

TVORNICA MESNIH IZDELKOV IN MESNIH
KONZERV, I. JUGOSLOVENSKA PROIZVODNJA
BAKONOV IN EKSPORTNO PODJETJE

*priporoča svoje priznano okusne mesne
izdelke in raznovrstne konzerve.*

ZAHTEVAJTE CENIK!

PRODAJALNE: Maribor, Glavni trg 16,
Maribor, Aleksandrova c. 19,
Celje, Kralja Petra c. 13,
Celje, Glavni trg 8
in Gornja Radgona.

(37-1)

*Gornjeradgonska
občinska
podjetja*

GORNJA RADGONA

Opekarna v Borecih

Opekarna v Črešnjevcih

nudijo svojo priznano prvo-
vrstno strešno in zidno opeko
po najnižjih dnevnih cenah

39-1

Tudi Vi rabite

Stroje za obdelovanje železa in lesa, žage, kamenolome i t. d.
Motorje za vsako napetost, za bencin, surovo olje i t. d.
Poljski železniški material Tračnice, kretnice, okretnice, (Mul-
denkipper) normalne železniške tirste.
Traverze gradbene, kotno železo (Fischeisen), betonsko železo,
pločevine.
Transmisije Ležaji i t. d.
Cevi za ograje vode.

Vse dobite kot **priložnostno priliko** rabljeno vendar popolnoma
ohranjeno, Raznovrstne kovine pri

Justin Gustinčič-u — Maribor

mehanična delavnica

Tattenbachova ul. 14, Kopalška ul. 19, Frančiškanska ul. 20.

TELEFON 21-30

O potrebi vprašajte, s tem si prihranite Vaš denar.

(38-1)

NAŠ RENOMIRANI ŠAMPANJEC IN VINA V STEKLENICAH SE PRODAJAO
V VSEH BOLJŠIH TRGOVINAH

40-1

БЕОГРАДСКА ОПШТИНСКА ШТЕДИОНИЦА

у сопственој згради у Бранковој улици број 2

Телефони: 26-722, 26-723, 21-313

БЕОГРАД

Краља Александра ул. бр. 97

ФИЛИЈАЛИ:

ЗЕМУН

Краља Александра ул. бр. 8

Прима улоге на штедњу, повољно укамаћује
и исплаћује, на захтев улагача

За улоге одговара Општина града Београда неограничено и
неопозиво.

ИЗДАЈЕ КАСИЦЕ ЗА ДЕЧИЈУ ШТЕДЊУ

ЕСКОНТУЈЕ МЕНИЦЕ И ДАЈЕ ХИПОТЕКАРНЕ ЗАЈМОВЕ

Прима у залогу:

картије од вредности, злато, сребро и остале драгоцености,
као и све друге ствари.

Наплаћује:

без икаквих трошкова рачуне за утрошену електричну енер-
гију, водоводне и остале општинске таксе.

Наплаћује таксу:

за одржавање гробница и
обнову њихових закупа.

Штедионицом управља
самостални управни одбор

Речна пловидба Краљевине Југославије

Дирекција: БЕОГРАД, Босанска 16
и Загребачка 7 и 9

Својим удобним и брзим бродовима одржава редован пушнички саобраћај.

Велике повластице за путовање у земљи. Специјалне повластице за викенд путовања. Комбиновани саобраћај између Речне пловидбе Краљевине Југославије, Југословенских државних железница и југословенских поморских бродарстава.

На свима путничким бродовима постоје врло добро уређени ресторани са повољним условима исхране. Удобне кабине и постеље уз скромне цене.

Речна пловидба у заједници са српским бродарским друштвом одржава редован шепени саобраћај за шлејарске шоваре са свих и за све станице на Дунаву од Регенсбурга до Сулине на Тиси, Сави и осталим пловним рекама и каналима дунавског слива.

РЕЧНА ПЛОВИДБА ИМА АГЕНЦИЈЕ:

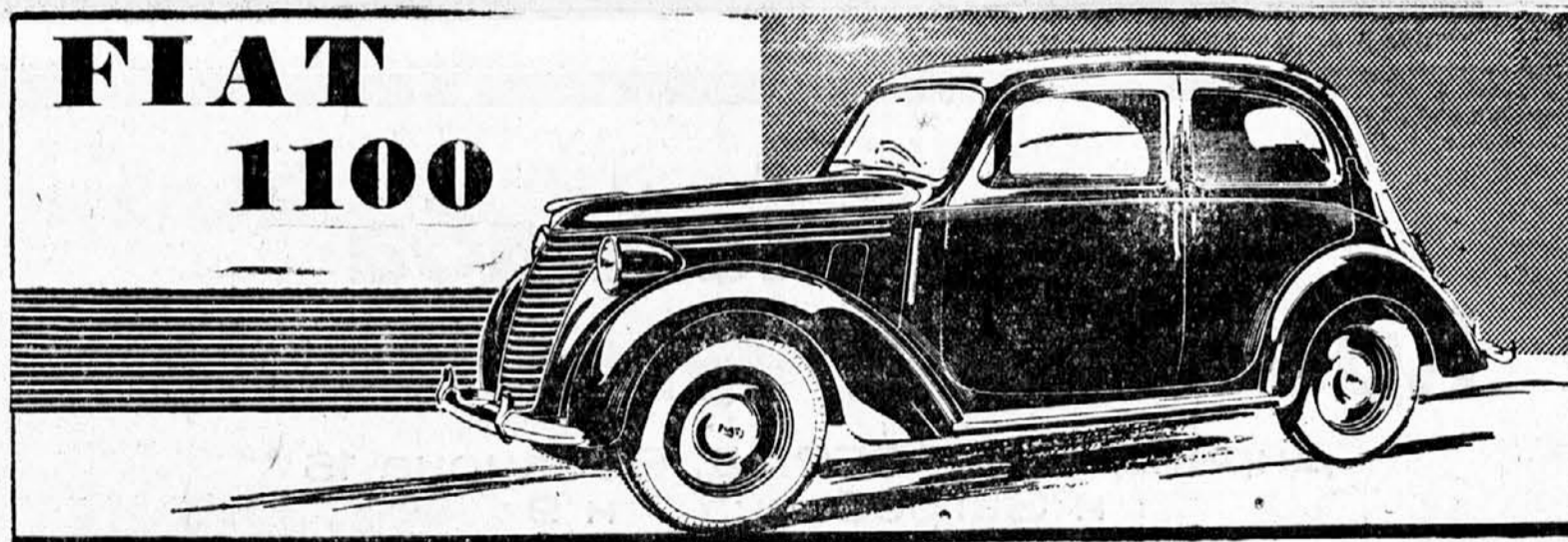
у НЕМАЧКОЈ: у Регенсбургу, Пасави, Линцу и Бечу; у СЛОВАЧКОЈ: у Братислави; у МАЂАРСКОЈ: у Коморану, Будимпешти; у РУМУНИЈИ: у Темишвару, Ђурђеву и Браили; у БУГАРСКОЈ: у Лому; у ЈУГОСЛАВИЈИ: у Бездану, Апатину, Вуковару, Бачкој Паланци, Новом Саду, Сланкамену, Земуну, Београду, Панчеву, Гроцкој, Смедереву, Ковину, Дубравици, Банат. Паланци, Вел. Градишту, Голупцу, Доњем Милановцу, Текији, Кладову, Брзој Паланци, Михајловцу, Прахову, Радујевцу, Осијеку, Тителу, Новом Бечеју, Старом Бечеју, Али, Сенти, Старој Кањижи, Петровграду, Забрежју, Шапцу, Срем. Митровици, Босанској Рачи, Брчком, Босанском Шамцу, Босанском Броду, Босанској Градишци и Сиску.

Обавештења се могу добити код Дирекције и њених агенција у земљи и иностранству.

**Glavno zastupstvo
za Jugoslaviju**

FIAT

**Jugoslovensko
automobilsko
prometno d. d.**

BEOGRAD

Telefon 29-371

Kralja Aleksandra 20

Agenti u svim većim mestima